

Motiivi

2 • 2020 JHL – Julkisten ja hyvinvointialojen liitto

VARHAISKASVATUS

Onko sinusta opeksi?

MUISTISAIRAUDET

Kun työkyky katoaa

LUE MYÖS

Kiilasta
virtaa
työhön

Vuokratyö
ei ole
villi länsi

Österbotten
lägger om
vården

KALLE HAVUMÄKI

ROHKEA
RÄPPÄRI

Säästämme luontoa - JHL:n jäsenkalenteri muuttuu tilauspohjaiseksi

Vuonna 2021 JHL:n jäsenkalenteri ei saavu enää kaikille jäsenille automaattisesti kotiin.

Ilmaisen kalenterin voit jatkossa tilata itsellesi omaJHL:n kautta:

jhl.fi/omajhl

Kun olet tehnyt tilauksen omaJHL:ssä, se jatkuu automaattisesti myös seuraaville vuosille.

Vähennämme mm. paperinkulutusta sekä kalentereiden valmistus-, kuljetus- ja kierrätyskuluja, kun kalenterin tilaavat ainoastaan sitä tarvitsevat. Uudistuksen myötä säästämme arvokkaita luonnonvarojamme.

VAIN VERKOSSA
motiivilehti.fi

Karut työviestit

Pomo sätti ja itketti alaisiaan.

Väkivaltaa sotessa

Puremista, sylkemistä, tönimistä,
kiinnipitoa ja uhkailua.

Lumeton talvi

Stadissa tiehöylä vaihtui
lakaisukoneeseen.

– *Kannustan
nuoria
puhumaan
saamea myös
vapaa-ajalla.*

PÅ SVENSKA

26

Säkerhetsutbildning
gav självsäkerhet.

45

Tony Hästbacka
lämnar inte hockeyn.

48

Välfärdsområde tar
över i Österbotten.

08

Nuorisotyöntekijä
Aleksi Ahlakorvella
on aikaa Utsjoen
nuorten huolille.

SISÄLTÖ

28

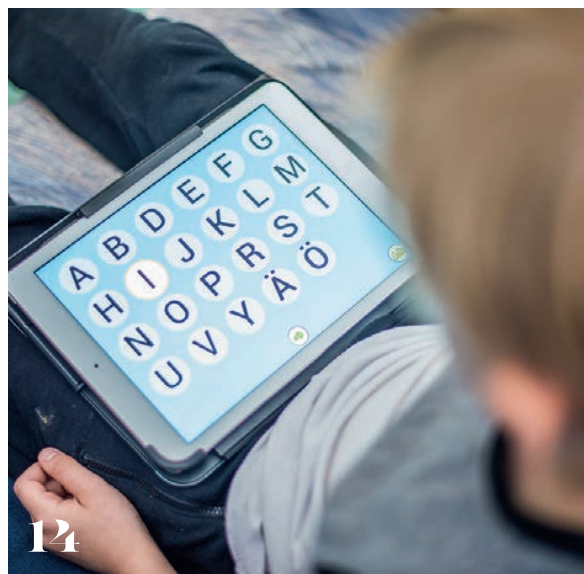
38

26

20

14

06

Kouvolan kaupunki valmistelee jättilomautuksia.

20

Päihdetyöntekijä Antti Kervisen tulennielentä ennätystenkirjaan.

34

Henkilökohtaisille avustajille uusi sopimus ja korotukset.

PALSTAT

25 Raati

36 Minä numeroina

44 Laki

47 Kysy ihmeessä

50 Kolumni

14

Lastenhoitajasta opeksi -valmennus starttasi Voionmaalla.

26

Daniela Suominen öppnar blixtlåspåsen för krämburken.

44

Vuokratyöhön ei päde viidakon lait – tunne oikeutesi!

18

JHL-opistolla sparrataan kuntaosakeyhtiöiden hallitustaitajiksi.

28

Kalle Havumäen räppi raikaa kehitysvammasta huolimatta.

48

Österbottens välfärdsområde tar över social- och hälsovården.

MIES, LUE AINAKIN NÄMÄ:

TUKEA NUORILLE

Nuorisotyöntekijä Aleksi Ahlakorpi ohjaa nuoria Utsjoen kylissä. **Sivu 8**

KIILALLA KUNTOON

Työvalmentaja Vesa Mäkinen kuntotuu JHL:sille räätäliöidyllä kursilla. **Sivu 22**

MUISTISAIRAAN TARINA

Muistisairaus pakotti Lasse Ainasojan jättämään lapsuuden unelma-ammatin. **Sivu 38**

Sotu-työltä rohkeutta ja ratkaisuja

PÄÄMINISTERI SANNA MARININ hallituksen sosiaaliturvan uudistustyö on käynnistynyt. Uudistusta valmistelemaan perustetaan parlamentaarinen komitea, jonka toimikausi kestää kevääseen 2027. Komitea valmistelee tiekartan kolmikantaisesti kahdella eduskuntakaudella.

Hallituksen uudistuksella on kolme keskeistä tavoitetta: ikäihmisten toimentulon turvaaminen ja köyhyyden vähentäminen, lapsiperheiden aseman parantaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. JHL haluaa parantaa työttömyysturvaa ja työttömien palveluita ja poistaa karensseilla rankaisemisen.

Kannustava työttömyysturva koostuu hyvistä työllisyyspalveluista, kouluttautumisesta ja työkyvyn ylläpidosta. JHL on tehnyt yhdessä SAK:n kanssa esityksen kannustavasta työttömyysturvasta. Siinä kaikille maksetaan 250 euron korotusosa ajalta, jolloin työtön on työvoimakoulutuksessa tai opiskelee omaehtoisesti.

Yhä useampi palkansaaja on matalapalkkainen eikä saa elantoaan yhdellä työllä. Osa-aikatyön määrä on kasvussa. Myös palkansaaja- ja yrittäjätyön mixi on jo olemassa oleva muoto ansaita elantonsa. Työttömyysturvan tuleekin palvella palkan ansainnan eri vaiheissa. Kukaan ei saa jäädä ilman riittävää toimeentuloa ja siten syrjäytyä työmarkkinoilta. Yhdistelmävakuutus eli ansiosidonnaisen turvaaminen kaikissa eri ansaintamuodoissa on saatava todeksi.

Nykyinen sosiaaliturva ei ole täysin tiensä päässä vaan kaippaa päivittämistä. Syyperusteinen toimeentulo turvaa silloin, kun ihminen joutuu perheen perustamisen, sairauden, työn väliaikaisuuden tai työttömyyden vuoksi työelämän ulkopuolelle.

Ansiosidonnainen on parasta sosiaaliturvaa jo nyt. Sillä on ehkäisty köyhyyttä. Ansioturvan perusturvan uudistaminen on tehtävä samanaikaisesti. Matalapalkkaisilla aloilla ansioturva vähentää usein viimesijaisiin etuuksiin turvaantumista. On hyvä, että työntekijät ja työnantajat osallistuvat ansiosidonnaisen sosiaalirahoituksen turvaamiseen kolmikantaisessa työssä.

Päivi Niemi-Laine, puheenjohtaja

PÄ
SVENSKA
motiivilehti.fi

200
tuhatta
jäsentä

JHL:N AMMATTIALAT

- Ravitsemis- ja puhtausalan ammattilaiset
- Kasvatuksen ja ohjauksen ammattilaiset
- Sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset
- Tietotyön ja hallinnon ammattilaiset
- Tekniikan ja liikenteen ammattilaiset
- Turvallisuuden ammattilaiset

Seuraava
lehti
ilmestyy
15.4.

Motiivi

Julkisten ja hyvinvointialojen liiton jäsenlehti / PL 101, 00531 Helsinki / motiivi-lehti@jhl.fi / motiivilehti.fi / Julkaisija Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry / Päätoimittaja Heidi Hänninen / Toimituspäällikkö Maarit Uusikumpu/ Tuotanto-AD Kati Ahonen / Toimittajat Saija Heinonen, Ulla Puustinen ja Hellevi Raita / Taitto ja grafiikka Kati Ahonen puh. 010 7703 368 / Sähköposti: etunimi.sukunimi@jhl.fi / Aikakauslehtien Liiton jäsen / JHL:n yhdistystysten kokousilmoitukset www.jhl.fi/toiminta/jarjestotoiminta/yhdistykset/laheta-tapahtuma / Medimyyni Saarsalo Oy, santeri.selin@saarsalo.fi, 044 238 0511 tai mikko.salmensuu@saarsalo.fi, 044 777 5112 / LT2017, 196 025 / ISSN 1795-7249 (printti) / ISSN 2341-8540 (verkkójulkaisu) / Paino PunaMusta, Forssa 2020 / Toimituksen tilaama tai sille tarjottu aineisto julkaistaan ehdolla, että aineistoa voidaan käyttää myös osana julkaisijan sähköisiä tai muita jakelukanavia. Lehti ei vastaa tilaamatta lähetettyjen kirjoitusten ja kuvien säilyttämisestä eikä palauttamisesta.

Lappu luukulle Kouvolassa

KOUVOLASSA valmistellaan parhaillaan jättisuurta lomautusta. Se koskee lähes koko kaupungin henkilöstöä, noin 3 000 työntekijää. JHL:läisistä lomautuksen piirissä on noin 800.

Lomautukselta ei säästy edes kaupungin ylin johto. Se on lomautettuna 21 päivää kuten muutkin kuukausipalkkaiset. Tuntipalkkaisten lomautus kestää 15 päivää.

Lomautuksen ulkopuolella on vain muutamia ammattiryhmiä, kuten pysäköinnintarkastajat, maatalouslomittajat ja kiinteistönhoidon päivystäjät. Varhaiskasvatuksen opetus- ja hoitohenkilöstö selviää kahden viikon lomautuksella, samoin perusopetuksen opettajat.

- Lomautus on iso juttu. Työntekijät havahtuvat siihen viimeistään silloin, kun tilille tulee noin neljännes tavanomaisesta kuukausipalkasta, miettii pääluottamusmies **Heli Hamari**.

Myös kaupungin hallinto ja palvelutuotanto lamaantuvat lomautusten aikana. Kirjastot ja museot ovat kiinni, samoin useimmat päiväkodit ja monet liikuntapaikat. Jäähallikin suljetaan tavallista aikaisemmin.

Valtaosa lomautuksista toteutuu kesän ja syksyn aikana, mutta kaupungin viher- ja puistopuolen työntekijöiden pakkoloma käynnistyy jo maaliskuun alussa.

Kolmannes ammattiin opiskelevista kaipaa lisää opettajan antamaa lähiopetusta.

Lähde: Amisbarometri 2020

Valmis ilmastotalkoisiin

Kaksi kolmesta SAK:laisten liittojen alle 40-vuotiaista jäsenistä on valmis opiskelemaan uuden ammatin, jos se on tarpeen ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Tulos perustuu SAK:n jäsenkyselyyn viime syksyiltä.

Valmius ammatin vaihtamiseen on suurin julkisilla ja yksityisillä palvelualueilla sekä naisten keskuudessa. Raskaassa teollisuudessa ja energiantensiivisillä toimialoilla halukkuutta on vähemmän.

Vastaajien mielestä myös työpaikkojen tulisi osallistua ilmastotalkoisiin. Yli 90 prosenttia pitää tärkeänä, että työpaikoilla kehitetään energian ja materiaalien kulutusta vähentäviä työtapoja. Lähes saman verran uskoo siihen, että ympäristöystävällinen teknologia luo uusia työpaikkoja.

Väkivalta yleistä päivähoidossa

Noin kolmannes varhaiskasvatuksen työntekijöistä kokee työssään väkivaltaa ainakin kerran viikossa. Tulos perustuu JHL:n jäsenkyselyyn.

Väkivalta on aiheuttanut muun muassa puremahaavoja, venähdyksiä, mustelmia, raapaisuja ja hammasvaurioita. Pisimmät sairauslomat kestävät viikkoja, jopa kuukausia.

Kyselyn mukaan väkivaltilanteiden selvittäminen päiväkodeissa ontuu. Lähes 2/3 kertoi, ettei tilanteita selvitetä tai seurata jälkikäteen.

Yli puolet vastaajista oli lastenhoitajia. Lisäksi kyselyyn osallistui varhaiskasvatuksen opettajia, perhepäivähoitajia, päiväkotiapulaisia ja ryhmävastajia.

2,5%

Liki kolmea prosenttia vastaajista oli uhkailtu tai kiusattu somessa.

1/6

Lähes joka kuudes oli hakenut apua henkisen väkivallan oireisiin.

600

Kyselyyn vastasi 598, joista 98 prosenttia oli naisia.

Masentaa ja ahdistaa

Mielenterveysyistä johtuvat sairauspoissaolot ovat kasvussa. Viime vuonna jo 84 000 työkäistä jäi vähintään yhdeksän päivän sairauslomalle mielen- terveyden häiriön takia – se on noin 10 000 enem- män kuin vuonna 2018.

Mielenterveyden häiriöistä johtuvat poissaolot ovat lisääntyneet etenkin naisilla ja nuorilla.

Useimmiten sairauspoissaolon syynä on masen- nus tai ahdistus. Myös työkäisten inihäiriöt ovat lisääntyneet.

Usein masennusdiagnoosin taustalla on työssä uupuminen. Koska työuupumusta ei kuitenkaan luo- kitella sairaudeksi, josta saa Kelan sairauspäivä- rahaa, poissaolon syyksi kirjataan masennus.

Masennus ja muut mielen-terveydenhäiriöt näky- vät myös ennenaikaisena eläköitymisenä. Eläke- turvakeskukseen mukaan keskimäärin kahdeksan työkäistä jää työkyvyttömyyseläkkeelle joka päivä.

Potkuja ja lomautuksia

Kunnat lomauttavat tänä vuonna yli 8 000 työn- tekijää, noin 2,5 prosenttia koko kuntasektorin henkilöstöstä. Irtisanomisia on luvassa noin 750:lle. Luvut perustuvat KT Kuntatyöntantajien ajankohtais- selvitykseen.

Lomautettavien ja irtisanottavien määrä on suu- rempi kuin vuosikausiin.

Lomautuksilla kunnat säästävät arvionsa mukaan noin kymmenen miljoonaa euroa. Irtisanomisista koituu 48 miljoonan säästöä.

Suurin osa 360 miljoonan sopeutustarpeesta hankitaan muilla keinoilla. Niihin kuuluvat toimin- taan tehostavat työjärjestelyt, uudet toimintatavat, uusista rekrytoinneista pidättyminen ja luonnollisen poistuman hyödyntäminen. Lisäksi kunnat aikovat vähentää sijaisten ja määräaikaisten käyttöä.

Kuntien työvoimakustannukset ovat vuositasolla yli 21 miljardia.

Perhevapaat uudistuvat

Pääministeri **Sanna Marinin** (sd.) hallitus aikoo uudistaa perhevapaajärjestelmän. Tavoitteena on jakaa pienten lasten hoitovastuita tasapuolisemmin vanhempien kesken.

Nykyinen perhevapaamalli ei ole kannustanut isiä jää- mään vapaalle. Esimerkiksi vuonna 2018 isille maksettiin vain kymmenen prosenttia kaikista vanhempainpäivä- rahoista.

Uudistuksen myötä kumpikin vanhempi saa 6,6 kuukau- den mittaisen perhevapaan, josta voi luovuttaa toiselle 69 päivää eli 2,3 kuukautta.

Malli tuo parannuksen perheiden etuuksiin, sillä se kasvattaa ansiosidonnaisten vapaiden kokonaispituuden nykyisestä 11,5 kuukaudesta yli 14 kuukauteen.

Uudistuksella ei ennakoida olevan positiivisia työllisyys- vaikutuksia.

3 X LAKI

Oppivelvollisuusikä nousee

Hallituksen aie nostaa oppivelvollisuus- ikää 18 ikävuoteen toteutuu vuo- desta 2021 alkaen. Silloin kaikki oppivelvollisuusikäiset voivat suorittaa lukio- tai ammatillisen oppilaitoksen tutkinnon maksuttomasti. Nykyisin toi- sen asteen opiskelijat joutuvat kustan- tamaan kirjat sekä ammattiopintoihin kuuluvat välineet ja vaatteet.

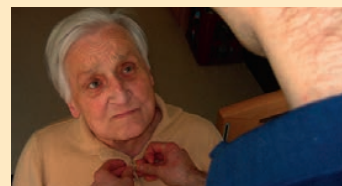
[minedu.fi/artikkeli/-/asset_publis- her/oppivelvollisuuden-lajentami- nen-edenny-ehdotuksiin-toisen-as- teen-koulutuksen-maksuttomuuden-toteutuksesta](https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/oppivelvollisuuden-lajentami-nen-edenny-ehdotuksiin-toisen-as-teen-koulutuksen-maksuttomuuden-toteutuksesta)

Hoitajamitoitus tulee

Hallitus on jättänyt vanhustenhoidon henkilöstömitoitusta koskevan laki- esityksen eduskunnalle. Sen mukaan ympärivuorokautisessa hoidossa tulee olla vähintään 0,7 hoitajaa yhtä van- husta kohden. Nykyisin suositus on 0,5. Mitoitukseen lasketaan vain väli- töntä asiakastyötä tekevät. Muutoksen takia tehostettuun palveluasumiseen ja vanhainkoteihin tarvitaan yli 4 000 uutta hoitajaa. Laki tulee voimaan elo- kuussa 2020 mutta kunnille varataan siirtymäaikaa 1.4. 2023 asti.

[www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/ Taysistunto_12022020_lahetkeskus- telu.aspx](https://www.eduskunta.fi/FI/tiedotteet/Sivut/Taysistunto_12022020_lahetkeskus- telu.aspx)

Asiakasmaksut laskevat

Myös sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksulain uudistus etenee. Lakiluonnoksessa ehdotetaan muun muassa, että perusterveydenhoidon hoitajakäynneistä ja alaikäisten poli- klinikkäkäynneistä tulisi maksuttomia. Uudistuksen seurauksena noin mil- joonan suomalaisen terveyspalvelu- maksut alenevat. Lakiesitys on tarkoi- tus saada eduskunnan käsittelyyn vielä kuluvan kevätkauden aikana.

stm.fi/asiakasmaksulain-uudistus

Nuorten olkapää tunturien juurella

Nuoristotyöntekijä Aleksi Ahlakorpi on Utsjoen nuorille luotettava aikuinen. Hän kuuntelee ja kannustaa nuoria puhumaan pohjoissaamea myös vapaa-ajalla.

teksti Susanna Vilpponen kuvat Saara Lavi

NUORISOTYÖNTEKIJÄ Aleksis Ahlakorpi huolehtii siitä, että nuorille on paikka, missä he voivat tavata toisiaan.

Utsjoen kirkonkylällä sataa lunta. On tiistai ja koulu-keskuksen alueella olevan keltaisen puutalon kellariin johtaa tampattu polku. JHL:äinen nuorisotyöntekijä **Aleksis Ahlakorpi**, 35, kävelee lumiset portaat alas ja avaa nuorisotila Putgen oven. Kellarissa on sohvia ja pinkit seinät.

Tasan kuudelta ensimmäinen nuori astuu sisään.

- Bures, tervehtii Ahlakorpi pohjoissaamen kielellä.

Nuori huikkaa vastauksen ja menee odottamaan kavereitaan sohvalle. Pian tilaan tulee lisää nuorisoa ja alkaa väittely siitä, mikä playstation-peli valitaan pelattavaksi.

Ahlakorpi seuraa nuoria sivusta. Nuorisotyöntekijänä hän huolehtii siitä, että nuorille on paikka, missä he voivat tavata toisiaan.

- Itse nuorisotilan lisäksi on tärkeää, että läsnä on luotettava aikuinen, joka ei ole opettaja tai vanhempi, Ahlakorpi kertoo.

Nuorisotyöntekijä ei ole varsinainen kasvattaja, mutta on paikalla nuoria varten.

- Jos nuori haluaa jutella jostain, niin siihen minulla on aina aikaa.

Omalla ja naapurikylällä

Ahlakorpi on Utsjoen ensimmäinen vakituinen nuorisotyöntekijä. Aiemmin nuorisotiloja on pidetty auki ostopalveluna. Toive nuorisotyöntekijän virasta tuli nuorilta itseltään, sillä sitä ehdotti kunnan nuorisovaltuusto.

- Selkeästi nuorisotilalle on ollut tarvetta, Ahlakorpi sanoo.

Hän on kotoisin Utsjoelta. Siitä on etua Ahlakorven työssä. Utsjoki, pohjoissaameksi Ohcejohka, on kaksikielinen kunta, jossa saamelaiskulttuurilla ja kielellä on merkittävä asema.

Myös nuorisotyössä kieli ja kulttuuri ovat läsnä. Ahlakorpi pitää saamenkielistä nuorisotyötä tärkeänä.

- Kieltä täytyisi olla mahdollisuus puhua myös kodin ja koulun ulkopuolella. Kannustan nuoria käyttämään saamea vapaa-ajalla.

Syntyperäisenä utsjokisena Ahlakorven on helppo samastua nuorten elämään pienellä paikkakunnalla. Etäisyydet ovat Tenojoen, Deatnun, ympärille keskittyneiden kylien välillä pitkiä ja väkeä on vähän. Teknologia on kutistanut välimatkoja, ja nykyään nuorten on helppo kommunikoida myös kauempana asuvien nuorten kanssa.

Ahlakorven mielestä fyysisellä nuorisotilalla on silti paikkansa. Näin nuoret voivat tavata toisiaan myös omalla kylällä.

Malti on valttia

Keskiviikkona pyryttää taas sakeasti. Ahlakorpi pakkaa putkikassiin pelikonsolin ja lautapelejä. Kaksi kertaa viikossa nuorisotyöntekijän toimipiste sijaitsee sadan kilometrin päässä Karigasniemellä.

Lisäksi Ahlakorpi pitää nuorisotilaa auki torstaisin Nuorgamissa. Viikon aikana hän viettää auton ratissa kymmenisen tuntia. Ajokilometrejä kertyy noin 500.

- Se olisi suurin piirtein sama, jos kävisin viikon aikana Helsingistä käsin pitämässä nuorisotilaa Porvoossa ja Salossa, Ahlakorpi vertaa.

Tie Karigasniemelle kulkee Tenojoen viertä. Se on mutkainen ja kapea. Kova tuuli on muodostanut tielle lumidyynejä, eli paltteita, jotka vaikeuttavat ajamista. Pohjoisen sääolot saattavat vaihdella nopeasti.

- Näillä seuduilla hyviä ominaisuuksia työtä ajatellen ovat rauhallisuus ja pitkäpinnaisuus. Joskus aura-autoa voi joutua odottelemaan tovin.

Onneksi Ahlakorpi pitää autoilusta. Ajaessa ehtii ajatella asioita. Tai kuunnella podcasteja.

KARIGASNIEMEN nuokkarille voi huristella vaikka moottorikelkalla.

- Näillä seuduilla hyviä ominaisuuksia ovat rauhallisuus ja pitkäpinnaisuus.

- Urheilucastin jaksot osuvat sopivasti maanantailla ja keskiviikolle. Ne kestävät matkan Utsjoelta Karigasniemelle, ehkä joskus paluumatkallekin.

Kaikki eivät asu millään kylällä

Perille päästyään Ahlakorpi käy nopeasti kaupassa. Tänään nuokkarilla valmistetaan tortilloja.

Karigasniemen nuorisotilaa pidetään kunnan kylätalolla. Sinne saapuu kolme nuorta, yksi jalan ja kaksi moottorikelkalla.

Markus Rasmus käy nuokkarilla viikoittain.

- On se hauskaa, kun on tällainen mahdollisuus. Ei täällä olisi oikein muutakaan tekemistä.

- Ja on hienoa, kun Alekski jaksaa tulla Utsjoelta saakka tänne, hän lisää.

Ahlakorpi iloitsee, että eri kylien nuoret ovat löytäneet nuorisotilan. Silti työn haasteena on nuorten tavoittaminen.

- Kaikki nuoret eivät asu millään kylällä. Vaikka nuorisotila olisi auki, niin sinne ei ole välttämättä kyytiä.

Ahlakorven mukaan toimiva ratkaisu olisi esimerkiksi liikkuva nuorisotila, jollainen kiersi reilu vuosi sitten pohjoisen kunnissa. Walkersin asuntoauto Wauto kävi esimerkiksi Skalluvaarassa poroerotuksissa.

Nuorisotyöntekijän päivä

Nuorisotyöntekijä Alekski Ahlakorpi saapuu toimistolle kello 14.00. Työaika kuluu myös sähköpostien ja muiden tietokoneasioiden hoitamiseen. Ahlakorven työhuone sijaitsee Utsjoen koululla.

Kamat kassiin kello 15.45

Kolmena päivänä viikossa Ahlakorpi pitää nuorisotilaa muissa kylissä. Reissuille hän pakkaa mukaan pelejä ja playstation-pelikonsolin Utsjoen nuorisotilasta.

Kaupassa käynti kello 17.50

Nuorisotilassa on usein tarjolla jotain purtavaa nuorille illaksi. Ahlakorpi käy ostoksilla Karigasniemen kaupassa.

Kahvinkeitto kello 18.10

Karigasniemen nuorisotila on avattu, ja ensimmäiseksi tippumaan laitetaan kahvi. Nuorisotyönhoaja tekee töitä iltaisin.

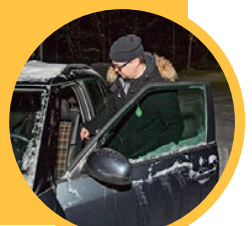
Ajanviettoa nuorten kanssa kello 19.00

Nuokkarilla pelataan usein pleikkaria tai kortti- ja lautapelejä yhdessä. Ahlakorpi osallistuu usein peleihin itsekin.

Paluumatka Utsjoelle kello 20.10

Autoilu on keskeinen osa pohjoisen nuorisotyöntekijän työkuva. Työpäivä päättyy kello kymmenen Utsjoella.

- Olisi hienoa, että nuorilla olisi hyviä muistoja teini-iästä.

- Näin poroerotuksiin osallistuvilla nuorilla oli mahdollisuus käydä kahvilla ja jutella asioista, Ahlakorpi sanoo.

Pitää tietää rajansa

Kello lähenee kahdeksaa. Ahlakorpi on joka arki-ilta töissä kymmenen saakka.

- Rajoittaahan se sosiaalista elämää. Kun muilla on vapaata, minä olen töissä.

Nuorisotyöntekijä tekee työtä omana itsenään. Silloin on tärkeää tietää rajansa, kuinka paljon on itsestään valmis antamaan.

- Oma persoona on yksi työvälineeni. Etenkin näin pienessä paikassa työtä ei voi tehdä, ellei siinä ole itse voimakkaasti mukana.

Hän toivoo, että hänen työnsä jättäisi hyvän kuvan nuoruudesta Utsjoelle ja nuoret voisivat palata sinne opiskelujen jälkeen takaisin.

- Olisi hienoa, että nuorilla olisi hyviä muistoja teini-iästä. Ja tunne siitä, että kunta on panostanut heihin.

Monopoly-korttipeli ratkeaa Ahlakorven voittoon. On aika palata Utsjoelle. Ahlakorpi pakkaa tavarat takaisin putkikassiin.

- Onhan tämä mukavaa työtä. Etenkin kun minulla on parhaat työkaverit, Utsjoen nuoret. □

AMMATTINA

Nuorisotyöntekijä

KOULUTUS

nuorisotyöntekijä, kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto

PALKKA

2350 €/kk, säännöllisen ansion keski-arvo

TYÖAIKA

painottuu iltoihin

LUKUMÄÄRÄ

7700 kunnissa, seurakunnissa, järjestöissä

Nuorisotyöntekijä ja nuoriso-ohjaaja toteuttavat ja luovat edellytyksiä nuorten omista lähtökohdista syntyvälle vapaa-ajan toiminnalle.

Perustyö on enimmäkseen kenttätöitä nuorten parissa esimerkiksi nuorisotiloissa, joissa ohjaaja on aikuisena paikalla ohjaamassa ja valvomassa toimintaa. Ohjaaja tukee nuoren kasvua, itsenäistymistä, elämänhallintaa ja yhteisöllisyyttä.

Työn sisältö on monipuolistunut, kun kunnallinen nuorisotyö on yhdistänyt voimiaan koulun ja muiden kasvatus- ja sosiaalialan toimijoiden kanssa. Järjestöissä työskentelevät nuoriso-ohjaajat toimivat myös tiedotus- tai koulutustehtävissä.

Erityisnuorisotyöhön kuuluu etsivää katutyötä ja työtä vaikeissa oloissa elävien ja moniongelmaisten nuorten kanssa.

Nuoriso-ohjaajia työskentelee kunnissa, seurakunnissa, järjestöissä, laitoksissa, yrityksissä, projekteissa ja kehittämishankkeissa. Myös itsenäisten yrittäjien määrä on kasvussa. Ammattinimikkeet voivat vaihdella organisaatiosta riippuen. Vakituisten ja kokoaikaisten ohjaajien lisäksi alalla on paljon tuntityöntekijöitä.

**Eiköhän
olisi taas
aika**

NAUTTIA JÄSENTEN HOLIDAY CLUB -LOMAEDUSTA

JHL:n omistamat, tasokkaat lomahuoneistot nyt haettavissa viikoille 23–53/2020. Hakuaika päättyy 30.3.2020. Arvonta suoritetaan 1.4.2020. Kaikki osallistuneet saavat ilmoituksen heti arvontojen jälkeen (ensisijaisesti) sähköpostitse.

HOLIDAY CLUB HIMOS	2 mh huoneisto 4+2:lle, vkot 23–33 ja 51–52
HOLIDAY CLUB TAMPEREEN KYLPLYLÄ	vkonloppu (3 vrk, pe–ma) tai arkiloma (4 vrk, ma–pe) viikosta riippuen huoneisto joko 2+2:lle, 4:lle, 4+2:lle tai 6:lle vkot 26, 27, 30, 46, 48, 49
HOLIDAY CLUB SAIMAA	2 mh huoneisto 4+2:lle, vkot 23–35
HOLIDAY CLUB KATINKULTA	Golfharju 1 mh + makuualkovi 2+2:lle, vkot 23–35 Katinkultaranta, 2 mh huoneisto 4+2:lle, vkot 23, 27–31
HOLIDAY CLUB NAANTALIN KYLPLYLÄ	vkonloppu (3 vrk, pe–ma) tai arkiloma (4 vrk, ma–pe) viikosta riippuen huoneisto joko 2+2:lle tai 4+2:lle vkot 27, 28, 30, 31
HOLIDAY CLUB SAARISELKÄ	4 mh, 8+2:lle, varattavat viikot aukeavat sivustoilla 8.4.2020.

Lisätietoja kohteista, hinnoista, varaamisesta ja hakemisesta löydät sivuilta www.holidayclub.fi/yrityspalvelu
Kirjautu käyttäjätunnuksella: **jhl** ja salasana: **jhlviikot**

Holiday Club Yrityspalvelu
puh. 0300 870 903 (arkisin 9–15)
yrityspalvelu@holidayclub.fi

Holiday

A photograph showing a woman with long dark hair smiling and holding a baby. Another baby is sitting on the floor, playing with a wooden toy horse and a blue block. The background features a green sofa and a white table.

Opin ja open polulla

JHL-opiston ja Voionmaan koulutuskeskuksen yhdessä järjestämä koulutus antaa lastenhoitajille valmiudet hakea varhaiskasvatuksen opettaja-opintoihin.

teksti Saija Heinonen kuvat Saija Heinonen ja kuvapankki

Maailma muuttuu, vaatimukset sen mukana. Varhaiskasvatuslaki uudistui vuonna 2018 ja uhkaa jättää jopa 9 000 lastenhoitajaa työttömäksi. Parhaillaan moni lastenhoitaja punnitsee ammatillisia vaihtoehtoja: lähteäkö opiskelemaan varhaiskasvatuksen opettajaksi vai ottaako riski työn loppumisesta?

Jatkossa kahdella kolmesta päiväkodin työntekijästä tulee olla korkeakoulututkinto.

JHL ja Voionmaan opisto ottivat yhteistyössä viime syksynä ennakoivasti aimo harppauksen ja aloittivat korkea-asteen opintoihin tähtäävän valmentavan koulutuksen työelämässä oleville lastenhoitajille.

Motiivi tapasi kaksi helsinkiläistä lastenhoitajaa, jotka tarttuivat innolla opiskelumahdollisuuteen heti, kun siitä saivat viime kesän lopussa kuulla.

- Oikeastaan asian ratkaisi lopullisesti se, että Helsingin kaupunki tuli hienosti vastaan sekä lukukausimaksussa että palkallisten opintopäivien järjestämisessä, **Pirjo Merenheimo** ja **Päivi Tukiainen** kertovat.

Kumpikin on pitkän linjan lastenhoitajia ja työskentelevät samassa Päiväkoti Franzenissa Helsingin Kalliossa. Varhaiskasvatuksen muutoksia he ovat seuranneet läheltä jo vuosia. Vaatimukset ja velvoitteet ovat kasvaneet koko ajan, mutta palkassa se ei valitettavasti kuitenkaan ole näkynyt.

Motivaatio korkealla, vapaa-aikaa kortilla

Opinnoille oli selkeästi kysyntää. Hakijoita oli viime syksynä aloittaneeseen pilottikoulutukseen enemmän kuin voitiin ottaa.

- Aloittajia oli reilut neljäkymmentä, kertoo Voionmaan koulutuskeskuksen Kasvatustieteen linjan vastaava opettaja **Moona Klemola**.

Lähiopiskelupäiviä on kahdesti kuukaudessa, perjantaisin ja lauantaisin Tampereella ja Helsingissä JHL-opistolla. Koulutuksen kestoksi on laskettu keskimäärin puolitoista vuotta.

- Vapaa-ajan ongelmia ei todellakaan ole ollut, Pirjo Merenheimo toteaa.

Hän jatkaa, että työn ja perheen ohessa opiskelu on ollut vaativaa mutta samalla antoisaa. Esimerkiksi akateemisen kirjoittamisen opettelu on ottanut aikansa. Merenheimo kertoo, että opiskeluun on laskettu kuluvan keskimäärin noin 26,5 tuntia viikossa. Tukiainen vahvistaa, että monesti se toteutuukin:

- Kun lähdet jotain aihetta purkamaan, etsit siihen lähteet ja kirjat ja hiot tekstin oikeakieliseksi, niin yhtäkkiä huomaat, että kyllähän tässä aikaa taas meni tuntikaupalla.

Ettäkö keski-ikäinen nainen ei muka näissä opinnoissa pärjäisi? Päivi Tukiainen nauraa, että tuo alussa hieman takaraivossa kytenyt ajatus lensi hyvin pian romukoppaan.

- Silkkää harhakuvitelmaa. Uskallan väittää, että opiskelumuotiivaatio on nyt suurempi kuin nuorena!

TYÖ- JA OPISKELUTOVERUKSET Päivi Tukiainen (vas.) ja Pirjo Merenheimo kiittelevät ryhmältä ja opettajilta saamaansa tukea.

JATKO-OPINNOT ja varhaiskasvatuksen opettajan paperit ovat sekä Pirjo Merenheimon että Päivi Tukiaisen tavoitteena.

- Opiskelun ohessa on löytänyt tosi paljon uusia asioita myös itsestä.

Molemmat keuhuvat estoitta tiivistä opiskeluporukkaansa ja sen tarjoamaa vertaistukea. Moni asia hoituu myös jo omanlaisiksi muodostuneen huumorin siivittämänä.

Ajatuksia avartavaa

Moona Klemola kertoo, että joulukuussa kerätyn välipalautteen viesti oli selkeä. Koulutus on koettu opiskelijoiden omaa toimintaa tukevaksi, mikä oli tarkoituksin.

- Palautekommenteista kävi hienosti ilmi, että opinnot ovat myös kasvattaneet itseluottamusta, Klemola mainitsee.

Koska opintopolku on ensimmäinen laatuaan, on pilottiryhmällä luonnollisesti ollut vastassa jonkin verran alkuhaasteita. Klemola kiittää opiskelijoita kuitenkin hienosta joustamisesta alun kankeuksissa.

Opiskelijat toteavat, että opiskelu on herätellyt alusta asti mitä moninaisimpia ajatuksia.

- Omasta oppimisesta on alkanut tehdä uusia havaintoja. Huomaa, kuinka itse reflektoi asioita, Tukiainen miettii.

Antoisaa ja opettavaa on hänen mukaansa ollut etenkin se, miten eri tavalla omaa ja muiden toimintaa on oppinut näkemään ja tulkitsemaan. Myös sensitiivinen kohtaaminen arjen työssä lasten kanssa on noussut uudella tavalla esiin ja huomiot siitä, miten sitä voi parhaiten toteuttaa.

Jos ja kun opettajilta riittää positiivista kannustusta opiskelijoille, palaute on samantyylistä myös toiseen suuntaan. Sekä Merenheimo että Tukiainen keuhuvat kilpaa, kuinka hyviä opettajia heillä on.

- Apua tietää saavansa aina. Eikä mitään kynystä ole kysyä ihan mitä vaan.

Työnantajilta kaivataan tukea

Helsingin kaupungin palveluksessa olevat opiskelijat ovat siitä onnellisessa asemassa, että ensimmäisen vuoden kurssimaksuista työnantaja maksaa ison osan. Lukuvuoden hinta on 2600 euroa, josta itselle jää maksettavaa 600 euroa.

- Toivomme myös jatkolukuvuodelle tukea ja samoin tuleville opiskelijoille, Pirjo Merenheimo pohtii.

Merenheimo ja Tukiainen pitävät vähintäänkin kohtuullisena sitä, että työnantaja rahoituspäätöstä tehdessään ottaisi järjen käteen ja miettisi varhaiskasvatuksen kokonaistilannetta.

- Sekä opettajista että hoitajista on jatkuva pula. Kumpiakin pitäisi saada motivoitua lisää alalle, Merenheimo toteaa ja jatkaa.

- Tässä olisi nyt hyvä kohta osoittaa, että ainakin jotain halutaan tehdä asian eteen.

Myös Klemola heittää rahoituspalloa työnantajien suuntaan, muidenkin kuin Helsingin kaupungin.

- Olisi toivottavaa, että käytäntö leviäisi ja kaupungit osallistuisivat kurssimaksuihin. Tätä kanavaa pitkin kun työnantaja saa parhaassa tapauksessa muutamassa vuodessa pätevän varhaiskasvatuksen opettajan.

Jos Helsinki ei enää ensi syksynä avaa kukkaronyörejä kurssimaksua varten, vaihtoehtona saattaa olla opiskelu avoimessa yliopistossa, mikäli sieltä vastaavia opintoja löytyy. Ratkaisu ei tässä vaiheessa vaikuta kaikkein houkuttelevimmalta.

- Itse koen että juuri tässä opiskelumudossa olen saanut tosi paljon henkilökohtaista tukea ja neuvoa, joille etenkin näin alkuvaiheessa on ollut tarvetta, Tukiainen sanoo.

Jatko toivottavasti Helsingissä

Vaan entäpä sen jälkeen, kun kasvatustieteen perusopintoja on täynnä opetussuunnitelman mukaiset 25 opintopistettä ja aineopintoja 15?

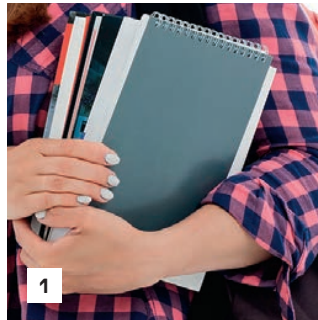
Niin Merenheimo kuin Tukiainenkin tähtäävät eteenpäin ja aikovat jatkaa kasvatustieteiden tutkinto-opiskelijoiksi Tampereen yliopistoon.

- Tamperetta on meille väläytelty parhaana jatkoaskeleena. Siellä on mahdollisuus monimuoto-opiskeluun, joka olisi työssäkäyvälle paras vaihtoehto, Pirjo Merenheimomietti.

Kummankin iso toive on, että myös Helsingissä avautuisi mahdollisuus opiskella tutkinto loppun asti työn ohessa. □

Varhaiskasvatuksen opettajaksi

Entinen lastentarhanopettajan ammattinimike muuttui varhaiskasvatuksen opettajaksi vuonna 2018 voimaan tulleen varhaiskasvatustieteen lain myötä. Varhaiskasvatuksen opettajaksi on olemassa useampi reitti.

1 Työn ohessa täydentäen

OKM on käynnistänyt erillisen rahoituksen haun (3.3.2020 mennessä) varhaiskasvatuksen opettajakoulutukseen. Seuraavat täydennyskoulutukset alkavat ensi syksynä.

2 Kandiksi yliopistossa

Varhaiskasvatukseen painottuneeksi kasvatustieteen kandidaatiksi voi opiskella useammassa yliopistossa. Pääaineena on varhaiskasvatustiede.

3 Monimuotoisesti yliopistossa

Tampereen yliopistossa alkoi syksyllä 2018 varhaiskasvatuksen opettajan uudenlainen koulutuksen toteutustapa, jossa voi opiskella kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon monimuotoisesti.

4 Avoimessa yliopistossa

Varhaiskasvatuksen opettajan opintosuunnassa voi suorittaa perusopintokokonaisuuden 25 op.

25€

LISÄÄ PALKKAA

Helsinkiäisten lastenhoitajien palkankorotus viime vuonna. Varhaiskasvatuksen opettajien palkka nousi 175 euroa/kk.

2030

UUSI HENKILÖSTÖRAKENNE

Vuonna 2030 varhaiskasvatuksen työntekijöistä 2/3 on oltava korkeasteen tutkinnon suorittaneita.

KOULUTUS
Kunnallisen
osakeyhtiön
hallitusosaaja

KENELLE
luottamus-
tehtävissä
toimiville

KESTO
2 päivää

MILLOIN SEURAAVA
24. – 25.8.2020

ILMOITTAUTUMISET
OmaJHL-palvelu

Kuntayhtiöt haltuun!

Kunnilla on yhä enemmän yhtiöitä, ja niiden hallitukseen tarvitaan jäseniä. Uusi kurssi antaa siihen valmiudet.

teksti ja kuvat Hellevi Raita

Sinut on valittu kunnallisen osakeyhtiön hallitukseen. Yhtiön toimitusjohtaja hoitaa tehtävänsä huonosti, ja lopulta hallitus päättää antaa toimitusjohtajalle epäluottamuslauseen. Mutta mitkä ovat sinun oikeutesi ja vastuusi?

Näitä kysymyksiä joutui pohtimaan kotkalainen **Markku Hinkkanen** jonkin aikaa sitten. Siksi hän ilmoittautui JHL-opiston uudelle Kunnallisen osakeyhtiön hallitusosaaja -kurssille.

- Olen epävarma, tiedänpö itse velvollisuuteni, oikeuteni ja mahdollisuuteni toimia siinä hallituksessa. Toivon saavani kurssilta rakennuspalikoita tähän.

Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston pääluottamusmiehenä toimivalla Hinkkasella on toinenkin syy osallistua kurssille.

- Kotkassa puhutaan koko ajan siivouksen ja kiinteistöhoiton yhtiöittämisestä. Yhdistyksen puheenjohtajana toivon, että pystyisin neuvomaan muita pääluottamusmiehiä, miten saa tietoa.

Hyvien käytäntöjen puolesta

Kurssilla **Tuuli Tarukannel** Hallintoakatemiasta johdatteli osallistujat hyvän hallitustyöskentelyn, omistajaohjauksen ja konserniohjauksen saloihin.

Hyvässä konserni- ja omistajaohjauksessa vastuuketjut ovat selkeästi määriteltyjä ja tieto kulkee yhtiöstä kuntaan ja päinvastoin. Tarukannel sanoo, että

sekä kunnan että yhtiön on tärkeää ymmärtää kuntaomistajuuden positiivinen puoli.

- Hallituksen jäsentä arvioidaan viime kädessä yksityisen toimijan näkökulmasta käsin, mutta sen ei pitäisi estää ottamasta käyttöön julkisen toimijan hyviä käytäntöjä liittyen avoimuuteen, julkisten varojen käyttöön, demokratiaan ja kuntalaisen näkökulmaan.

Parhaiten avoimuus toteutuu, jos kuntakonserni on siitä päättänyt ja määritellyt konserniohjeessa, mitkä asiakirjat pitää olla saatavilla.

- Tiedottamisesta ei pidä tehdä liian hankalaa sanomalla, että emme voi kertoa, koska laki estää. Eihän mikään laki estä viestimästä hyvällä tavalla.

Jos kuntakonsernilla ei ole hyvää konserniohjetta, hallituksen jäsen voi pyrkiä edistämään hyviä käytäntöjä yhtiön hallituksessa.

- Siitä tulee ongelmia, jos yksittäiset hallituksen jäsenet tai muut toimijat yrityvät omin päin toteuttaa parempaa tiedonsaantia.

Henkilökohtainen vastuu

Kunnallisessa osakeyhtiössä hallituksen jäsenenä on samat vastuut kuin yksityisessäkin osakeyhtiössä. Vastuu on henkilökohtainen, vaikka jäsen edustaa kuntaa.

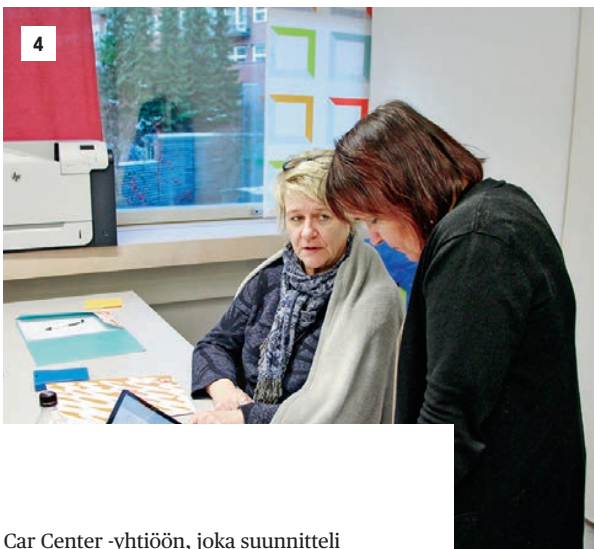
Kurssilaisten mielissä pyöri hämeenlinnalaisen kuntapoliitikon **Iisakki Kiemungin** tapaus. Kiemunki valittiin edustamaan Hämeenlinnan kaupun-

1 TIEDONJANO. Aira Helala Vaasasta ja Markku Hinkkanen Kotkasta halusivat tietää, miten konserniohjaus toimii ja mistä saa lisää tietoa.

2 OMAA KOKEMUSTA. Kouluttaja Tuuli Tarukannel on itsekin kokenut kuntayhtiön hallituksen jäsenenä, mitä vastuu tarkoittaa. Hallitusta vastaan nostettua vahingonkorvausvaatimusta käsiteltiin eri oikeusasteissa kymmenen vuotta, mutta se ei menestynyt.

3 VAIKUTTAMISEN HALUA. Palmian pääluottamusmiehes Kim Lesch Helsingistä tuli hakemaan tietoa siitä, miten voi vaikuttaa yhtiön hallitukseen.

4 KOKENEEMMALTA APUA. Kunta-yhtiökonkari Pirkko Pehkonen Kemistä näyttää mikkeliläiselle Sari Rautiaiselle, mistä konserniohje löytyy. Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymän työsuojeluvaltuutettuna toimiva Rautiainen kertoo, että ravitsemuspalveluita ollaan yhtiöittävässä.

kia Sunny Car Center -yhtiöön, joka suunnitteli laajamittaista autonmyynti- ja korjaustoimintaa. Yhtiön toimitusjohtaja lähetti isoja summia ulkomaille yrittäessään saada rahoitusta afrikkalaisilta rahoittajilta. Kiemunki ja toimitusjohtaja tuomittiin yhteisvastuullisesti suuriin vahingonkorvauksiin.

- Ihmisillä on usein sellainen ajatus, että jos edustaa kuntaa tällaisessa tehtävässä, kunta voisi pelastaa, jos jotain tapahtuu. Monelle on yllätys, että siinä tilanteessa on oikeasti ihan yksin.

Jatkokurssi luvassa

JHL järjestää hallitusosaajakursseja, koska hallitusosaaminen on tärkeä osa edunvalvontaa, sanoo JHL-opiston opettaja **Tapani Eskola**. JHL:n jäseniä on valittu kunnallisiin luottamustoimiin, ja liitto haluaa, että he saavat kuntalain tarkoittaman hallituskelpoisuuden.

- JHL:n jäsenet työskentelevät näissä yhtiöissä ja niissä tehdyt päätökset vaikuttavat työehtoihin. JHL-läiset voivat kertoa poliitikoille, mitä tarkoittaa siivoojajamitoitus tai hoitajamitoitus, Eskola huomauttaa.

Hallitusosaajakursseja järjestetään tänä vuonna vielä kaksi. Kurssille suunnitellaan myös jatko-osaa, jonka teemana on talous ja rahoitus. □

JHL kouluttaa

JHL-opiston kurssitarjonnasta löytyy eväitä niin omassa ammatissa kehittämiseen kuin luottamustehtävien hoitoon. Lisätietoa: jhl.fi/koulutus

Edunvalvonnan ja yhteistoiminnan johdanto, 3 pv, 20.–22.4., Kuopio

Kurssi liiton, paikallisen edunvalvonnan, yhdistysten ja aktiivien tehtävistä sekä vaikutusmahdollisuuksista. Haku päättyy 16.3.2020.

Työelämäohjaajan koulutus, 2 pv, 25.–26.4., JHL-opisto

Työkaluja vertaisryhmäohjaamiseen ja vinkkejä suomen kielen oppimiseen ja kulttuuritietoisuuden vuorovaikutuksen tukemiseen työpaikalla. Perehdytään työelämän pelisääntöihin ja työllistymispolkuihin. Hakijat haastatellaan ennen koulutuksen alkua. Haku päättyy 16.3.2020.

Yhdistyksen Balanssi – yhdistyksen kirjanpidon kurssi, 3 pv, 21.–23.4., JHL-opisto

Kurssi manuaalisen kirjanpidon hallitsemiselle taloudenhoitajille. Opetellaan kirjanpitoa Balanssi-ohjelmalla ja oman yhdistyksen kirjanpidolla. Oma-vastuuosuus majoituksella 50 €/pv, ilman majoitusta 30 €/pv. Yhdistysten toivotaan osallistuvan kustannuksiin. Haku päättyy 16.3.2020.

Monialaiset ammatilliset opintopäivät, 2 pv, 7.–8.5., Seinäjoki

Opintopäivät on tarkoitettu sosiaali- ja terveysalojen, kasvatuksen ja ohjauksen alojen sekä ravitsemis- ja puhtausalojen ammattilaisille Pohjanmaan ja Satakunnan alueilla. Haku päättyy 30.3.2020.

Lääkeosaamisen kurssi, 4 pv, 11.–14.5., JHL-opisto

Kurssi sosiaali- ja terveysaloilla, kasvatustalouksella sekä ravitsemis- ja puhtauspalvelujen yhdistelmätehtävissä työskenteleville. Lääkelasku- ja lääkehoidon tentin suorittamiseen saa todistuksen lääkeosaamisesta. Haku päättyy 6.4.2020.

KAIKKI KOULUTUKSET LÖYDÄT
jhl.fi/koulutus

Taikuuden puoliammattilainen

Korttipakka ja pallo - niillä voi tehdä mitä vaativimpia taikatemppeja. Sen tietää Antti Kervinen, joka oppi ensimmäiset temppunsa kuusivuotiaana.

teksti Ulla Puustinen kuva Susanna Lyly

JHL:läinen **Antti Kervinen** on päihdetyöntekijä ja sosiaalisen sirkuksen ohjaaja Tampereelta. Lisäksi hän on fakiiri ja taikuuden ja esinemanipulaation puoliammattilainen. Ja kurkkulaulunkin hän taitaa.

Milloin, miten ja missä taikatempu tulivat elämäsi?

- Noin 6-vuotiaana Juvalla. Kiinnostuin ja lainasin kirjastosta aiheeseen liittyviä teoksia. Muutama vuosi myöhemmin kunnan nuorisotoimi perusti sirkuskerhon, johon menin mukaan.

Oletko harrastanut taikuutta siitä lähtien?

- Pidin monen vuoden paussin, kun aloin tutkia ja treenata fakiirin temppuja. Kiersiin jonkin aikaa Sirkus Mundus Absurduksen mukana Euroopassa ja Venäjällä ja kävelin lasinsirujen päällä, makasin piikkimatolla ja nielin palavia soihtuja.

Nielit tulta. Eikö se ole vaarallista?

- Voi se olla sitäkin. Vuonna 2001 tein Guinnessin ennätysten nielimällä 36 soihtua minuutissa **Ressu Redfordin** juontamassa Guinness World Records -ohjelmassa. Sittenmin ennätys on rikottu, mutta hetken aikaa olin maailman nopein tulennielijä.

Mitä muita taikuuden alalajeja on olemassa?

- Vaikka mitä! On lavataikuutta ja lähitaikuutta, jonka yksi alalaji on näpistelijätaikuus. Siinä taikuri vie huomaamatta kellon tai silmälasit. Lisäksi on ajatustenlukua eli mentalismia ja erilaisia illuusioita, kuten naisen kahtia sahaamista.

Mikä on lähinnä sinun sydäntäsi?

- Olen harjoitellut esinemanipulaatiota, eli esineiden tasa-painottelua nenän ja leuan kärjellä. Viime aikoina olen palannut taikatemppejen, etenkin korttitaikuuden pariin.

Mikä taikuudessa kiehtoo?

- Taikatemppeissa ei ole ylärajaa; aina voi oppia uutta, kehittyä ja tehdä paremmin. Mutta varsinaisesti lajissa kiehtoo vuorovaikutus yleisön kanssa, se magia kun esineet jäävät leijumaan ilmaan ja ihmetyksen tunne, jonka yleisöstä aistii.

Voiko kenestä tahansa tulla taikuri?

- Kyllä. Taidot ovat suorassa suhteessa siihen, kuinka paljon käyttää aikaa temppujen opettelemiseen ja harjoittelemiseen.

Minä en ole käyttänyt 10 000:ta tuntia, joten kutsun itseäni harrastajataikuriksi.

Mikä on paras tapa oppia taikatemppeja?

- Perinteisesti temppuja on opeteltu mestari-kisällimenetelmällä, eli kokeneempi neuvoo ja korjaa mahdolliset aloittelijan virheet. Taikuuteen liittyy olennaisena osana tapa esiintyä, ja jokaisen on löydettävä oma tapansa olla taikuri. Minä olin pitkään täysin mykkä. Vasta viime aikoina olen harjoitellut puheilmaisua ja äänenkäyttöä ja alkanut esiintyessäni puhua.

Miten digitaalinen media on muuttanut harjoittelua?

- Vanhoja temppuja voi opetella kirjoista, mutta alan koodiston mukaan taikuri ei paljasta uusia temppuja kuin muille taikureille. Lisäsi temppuja on harjoiteltava niin pitkään, ettei salaisuus paljastu vahingossa yleisölle. Nykyään taikurit lataavat kehittämiään temppuja DVD:lle. Myös YouTube toimii nykyään opetusvälineenä.

Onko taikuus kalliskin harrastus?

- Monet taikurit jakavat keskenään uusia temppuja, eikä vaihdossa välttämättä käytetä rahaa. Toisaalta Kiinasta voi tilata yhdeksällä tonnilla helikopterin kadotusilluusion kotiin kuljetettuna, eli rahaakin saa kulumaan.

Hyödynnät sirkus- ja taikatemppeja myös päihdeohjaajan työssä. Miten?

- Toimin sosiaalisen sirkuksen ohjaajana kolmevuotisessa Sirkus Fokus -hankkeessa. Hankeen myötä Tampereelle on perustettu muun muassa kaksi sirkuskahvilaa, sellaista matalan kynnyksen paikkaa, johon on helppo tulla ja oppia sirkus-temppuja, saada merkityksellistä tekemistä arkeen ja voimaantumaa.

Voiko taikatemppeilla raitistua tai päästä irti huumeista?

- Raitistumiseen ei ole taikatemppeja, mutta me ohjaajina tuemme kaikin keinoin, jos asiakas on asettanut itselleen tavoitteen päästä irti päihteistä. Lisäksi Sirkus Fokuksella on ennaltaehkäisevä ja päihdehaittoja vähentävä merkitys. □

**ANTTI
KERVINEN**
Syntynyt 1978

KOULUTUS
Lähihoitaja

AMMATTI
Sosiaalisen
sirkuksen ohjaaja

TVÖPAIKKA
Tampereen
A-Kilta

PERHE
Vaimo ja 4- ja
7-vuotiaat lapset

HARRASTUKSET
Kuvataide,
kurkkulaulu, sirkus

Motiivini

MITÄ TAIKUUS ON SINULLE OPETTANUT?

Keskittymistä ja mielenrauhaa. Hidas keskittynyt harjoittelu on kuin meditaatiota.

KEITÄ TAIKUREITA ARVOSTAT YLI MUIDEN?

Arvostan vanhoja mestareita, sellaisia kuin korttitaikuri Cardini sekä kahlekuningas Houdini ja taikuri Solmu Mäkelä. Nykyisistä korttitaitureista arvostan Richard Turneria, joka on sokea. Myös parivaljakko Penn & Teller on uudistanut taikuutta monella tapaa.

TEMPPU, JONKA HALUAISIT OPPIA?

Haluaisin oppia useiden korttien kadottamisen ja esiin tuomisen. Osaan sen toistaiseksi vain yhdellä kortilla.

Kiilalla työkuuntoon

Omasta kunnosta kannattaa pitää huolta ennen kuin palaa loppuun tai on ihan romu. Tätä mieltä on Vesa Mäkinen, joka osallistuu JHL:läisille räätälöityyn Kiila-kuntoutukseen.

teksti Ulla Puustinen kuvat Susanna Lyly

Jokaisella 25 vuotta työelämässä toimineella pitäisi olla mahdollisuus osallistua työkykyä ylläpitävään kuntoutukseen. Eikä vain mahdollisuus, vaan myös velvollisuus. Näin sanoo ylöjärveläinen työvalmentaja **Vesa Mäkinen**, 56, jolla on takanaan reippaasti yli 30 vuotta työuraa.

- Liian usein ne, jotka olisivat kuntoutuksen tarpeessa, eivät joko osaa hakeutua tai uskalla myöntää itselleen, että apu olisi tarpeen.

Hänen mielestään kuntoutukseen kannattaa hakea mieluummin matalalla kynnyksellä kuin vasta vuosien kuluttua, jolloin asiat eivät enää helposti korjaudu.

Mäkinen osallistuu parhaillaan JHL:n luottamusmiehille ja muille henkilöstön edustajille räätälöityyn Kiila-kuntoutukseen. Ensimmäinen jakso Kunnanpaikassa Siilinjärvellä oli viime kesäkuussa, toinen lokakuussa 2019 ja kolmas ja samalla viimeinen runsaan kuukauden kuluttua huhtikuussa.

- Meitä on kahdeksan luottamusmiehen ja työsuojeluvaltuutetun ryhmä, jossa jokainen on saanut tukea toisilta. Vertaistuki on ollut ihan parasta.

Yksinäinen vastuunkantaja

Vesa Mäkinen luonnehtii tyypillistä luottamusmiestä tunnolliseksi vastuunkantajaksi, jolle tehtävien delegointi ja vastuun jakaminen ei ole helppoa.

- Moni jakaa itsensä liian moneen paikkaan, toimii yhdistyksissä ja saattaa mennä vielä mukaan politiikkaan. Siitä syntyy paineita, ja uhkana on uupuminen ja loppuun palaminen.

Eräs kuntoutuja oli kuvannut tilannetta näin: Kun hän laittaa sormen vesilasiin ja ottaa sen pois, jää veteen aukko. Ei ole ketään, joka sen täyttäisi.

Luottamustehtävän hoidossa korostuu yksinäisyyden ohella myös salassapidon taakka.

- Luottamusmies saa tietoonsa asioita, joista ei voi keskustella kenenkään kanssa. Kyse voi olla yksityisyyden piiriin kuuluvasta asiasta tai vaikka tulossa olevasta organisaatioudistuksesta tai henkilöstövähennyksistä.

Ne ovat isoja asioita, jotka vaikuttavat jäsenistön elämään ja toimeentuloon, mutta niistä luottamusmies ei saa hiiskua ennakoon sanaakaan. Kiila-kuntoutuksessa on kyetty puhumaan luottamusmiehen rooleista ja keventämään taakkoja muiden samassa tilanteessa olevien kesken.

Vanha polvivamma oireilee

Mäkisen motiivi hakeutua kuntoutukseen liittyy työtapaturmaan, joka sattui yli 30 vuotta sitten.

- Olin hitsarina metalliteollisuudessa, kun loukkasin oikean polven. Se on leikattu pariin otteeseen, ja kolmas operaatio saattaa olla vielä edessä, hän kertoo.

Sittemmin Mäkinen toimi työnjohtajana ja varstopäällikkönä parissa yrityksessä, kunnes matalasuhdanne vei työpaikat. Hän koulutautui lähihoitajaksi ja työskenteli ensin psykkinisesti oireilevien nuorten ja sitten kehitysvammaisten parissa.

Viitisen vuotta sitten Mäkinen aloitti Tampereen työvalmennussäätiö Sykkeessä, jossa valmennetaan hankalasti työllistyviä työn syrjään kiinni. Hän toimii myös työpaikan luottamusmiehenä ja varatyösuojeluvaltuutettuna.

Vaikka työ on fyysisesti kevyttä, on Mäkisen polveen kehittynyt vuosien mittaan osteoporoosi. Lisäksi polvessa on toisinaan kipuja, eikä se taivu normaalisti.

Tällä perusteella hän sai työterveyslääkäriltä B-lausunnon, joka tarvitaan Kiila-kuntoutushakemuksen liitteeksi.

Ensimmäinen kuntoutusjakso käynnistyi kunkin osallistujan lähtötilanteen kartoituksella. Sen jälkeen oli ravitsemusterapeutin ja työpsykologin luentoja sekä ryhmä- ja yksilökeskusteluja.

Erityiskiitoksen Mäkinen antaa ryhmän vastuuhajaajalle, fysioterapeutti **Outi Luostariselelle**, jolta hän sai neuvoja polven kuntoutukseen.

Neljä Kiila-ryhmää jäsenille

Tänä vuonna JHL:n jäsenille on tarjolla neljä Kiila-kuntoutusryhmää, jotka on räätälöity eri ammattiryhmien tarpeisiin.

Yksi on tarkoitettu teknisen sektorin työntekijöille, toinen sote-ammattilaisille, kolmas varhaiskasvatuksessa toimiville ja neljäs henkilöstön edustajille (luottamusmiehet, työsuojeluvaltuutetut, varaluottamusmiehet, työsuojeluasiamiehet sekä JHL-yhdistysten puheenjohtajat ja sihteerit).

- Kaikki ryhmät käynnistyvät viimeistään syksyllä 2020 ja jatkuvat ensi vuoteen. Kannattaa hakea, sanoo JHL:n työympäristötoimitsija **Tuula Haavasoja**.

Samaa mieltä on Vesa Mäkinen.

- Ajattelin sennitellä työssä ihan viralliseen eläkeikäni asti. Uutta polvea en Kiilasta saanut, mutta eväitä vanhan kanssa pärjäämiseen. □

VESA MÄKINEN (oik.) työskentelee Tampereen työvalmennuslaitios Sykkeessä. Hitsauspöytä on tuttu työkalu niin Mäkiselle kuin Johannes Laurénille.

NUMEROIN

16,7
päivää

SAIRAUSLOMAT

Sairauspoissaoloja on kunta-alalla lähes 17 päivää työntekijää kohden vuodessa.
Lähde: Kunta10-tutkimus, 2017.

19 800

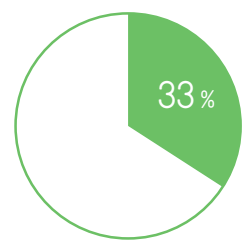
TYÖKYVYTTÖMYYS

Vuonna 2018 lähes 20 000 palkansaaajaa jäi työkyvyttömyyseläkkeelle.
Lähde: Eläketurvakeskus

255
milj. euroa

TULES-VAIVAT

Tuki- ja liikuntaelinsairauksien takia maksettiin viime vuonna sairauspäivärahoja yhteensä 255 miljoonaa euroa.
Lähde: Tuki- ja liikuntaelinliitto Tule

MIELENTERVEYS

Kela maksoi sairauspäivärahaa mielen-terveyden häiriön vuoksi 5,2 miljoonalta päivältä vuonna 2019. Se on 33 prosenttia kaikista sairauspäivärahapäivistä.

5 000

KUNTOUTUS

Noin 5 000 julkisen sektorin työntekijää hakee vuosittain ammatilliseen kuntoutukseen.
Lähde: Keva

Liikunta ja kuntoutus tukevat työssä jaksamista ja pidentävät työuria.

Kiila korvasi Aslakin

Kiila on ammatillista kuntoutusta, johon hakijalla on lakisääteinen oikeus valintakriteerien täytyessä. Se korvasi ammatillisesti syvennetyn lääketieteellisen kuntoutuksen (Aslak).

Aslakia kritisoitiin siitä, että se painottui liikaa yleisen hyvinvoinnin edistämiseen. Kiila-kuntoutuskursseissa huomioidaan paremmin työn ja ammatin vaatimukset.

Kiila-kuntoutus on tarkoitettu työelämässä oleville, joiden työkykyä heikentää jokin sairaus. Lisäksi edellytetään, että kyseinen sairaus aiheuttaa lähivuosina todennäköisesti työkyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaisen heikentymisen.

Kuntoutustarvetta arvioitaessa huomioidaan hakijan kokonaistilanne sekä fyysisen ja psyykkisen kuormittuneisuuden aiheuttamat muutokset terveydentilassa.

Lisäksi otetaan huomioon työssä suoriutumisessa ilmenevät vaikeudet, terveysongelmiin liittyvät työssä pahenevat oireet, runsas terveyspalveluiden käyttö, työstä poissaolot ja muut työssä suoriutumiseen vaikuttavat seikat.

Kuntoutukseen pääsy ei edellytä pitkiä tai toistuvia sairauslomia, koska monet sinnittelevät työssä ääri rajoille. Myöskään osasairauspäiväraha tai osaeläke/osakuntoutustuki eivät ole este hakemiseen.

Kiila-kuntoutuskurssi on yksittäisistä työntekijöistä muodostettu ryhmä, jossa hakijataho on työnantaja, työterveyshuolto, yhdistys tai ammattiliitto. Tämän vuoden alusta lähtien kuntoutus on voitu käynnistää aiempaa pienemmillä ryhmillä.

Kuntoutuksen ajalta maksetaan kuntoutusrahaa, joka määrittyy edellisen 12 kuukauden ansion perusteella. Lisäksi Kela maksaa matkakorvauksen kultakin jaksolta halvimman kulkuneuvon mukaan. Omavastuu yhdensuuntaiselta matkalta on 25 euroa.

LISÄTIETOJA: kela.fi/kiila-kuntoutus

NYRKKEILY, luistelu, kuntosalitreeni ja vesijuoksu ovat Vesa Mäkiselle sopivia liikuntalajeja. – Juoksu ja kaikki hyppy-lajit ovat myrkyä polvelle, hän sanoo.

RAATI

Millä perusteella valitset ammatin?

YLI PUOLET PALKANSAAJISTA opiskelee työuransa aikana uuden tutkinnon tai ammatin, ja joka neljäs vaihtaa ammattia ainakin kerran, monet useamminkin.

Oletko lapsuuden toiveammattissasi? Mihin ammattiin tähtäisit, jos syystä tai toisesta tulisi tarve vaihtaa alaa? Entä valitsisitko uuden ammatin järjellä vai tunteella?

Kysyimme asiaa kolmelta JHL:n jäseneltä.

TULEEKO MIELEESI KYSYMYS,
jonka haluat esittää JHL:n jäsenille?
Lähetä se osoitteeseen motiiviraati@jhl.fi

Timo Tanskanen
lastenhoitaja
IMATRA

Olen ammatinvaihtaja. Aiemmin työskentelin valokuvlaboratoriossa, mutta digitaalikameroiden yleistyminen vei alan työt. Testien perusteella hoitoala sopi minulle, ja niinpä opiskelin lähihoitajaksi.

Olen työskennellyt kehitysvamma-alalla ja lastensuojelussa, ja kahdeksan viime vuotta varhaiskasvatuksen lastenhoitajana – parhailaankin päiväkodissa Ruokolahdella. Olen viihtynyt, enkä suunnittele ammatinvaihtoa.

Lapsena haaveilin poliisin ammatista, mutta se kariutui terveydellisistä syistä. Tällä elämäkokemuksella valitsisin ammatin järjestyksellä, enkä lähtisi enää yö- ja vuorotyöhön. Työssä sisältö on tärkeintä. Samoin arvostus – tosin lastenhoitajien palkoissa se ei näy.

Mirva Lohiranta
työsuojelutarkastaja
TAMPERE

Ammatinvaihto ei ole millään tavalla ajankohtainen, sillä olen unelmaammattissa aluehallintoviraston tarkastajana.

Ammatinvaihto on kuitenkin tuttua. Valmistuin ensin päivähoitajaksi ja omien lasten ollessa pieniä opiskelin merkonomiksi. Työsuojeluun hurahdin, kun tulin valituksi työsuojeluvaihtetuksi, mikä johti nykyiseen ammattiini.

Jos nyt pitäisi jostain syystä vaihtaa alaa ja ammattia, tekisin valinnan tunteella. Toki työssä kehittyminen, uralla eteneminen ja palkkakin painaisivat vaakakupissa, mutta entistä vähemmän.

Villein haaveeni on muuttaa Lappiin pitämään erämaahotellia. Se tuskin koskaan toteutuu mutta aina voi haaveilla.

Sami Hyvärinen
koulunkäynninohjaaja
IMATRA

Lapsuuden haaveammatti oli sähköasentaja, mutta värisokeus oli silloin esteenä.

Opiskelin sen sijaan lähihoitajaksi ja työskentelin lastenhoitajana. Nykyään toimin koulunkäynninohjaajana, eli jo toisessa ammattissani.

Alanvaihtoa en mieltä. Viihdyn ihmisläheisessä työssä ja uskon että sosiaali- ja terveysalalla ja kasvatuksen ja ohjauksen parissa riittää töitä pitkälle tulevaisuuteen.

Ammattia valitessa tunne painaa eniten, mutta myös järjeä on käytettävä.

Myös palkkaus ja työssä kehittyminen vaikuttavat valintoihin. Aloitin juuri varaluottamusmiehenä, ja se tarjoaa mahdollisuuksia oppia uutta ja kehittyä.

Flygsäkerhet är ledordet

Daniela Suominen förstår passagerare som är nervösa inför säkerhetskontrollen. Men avsikten är inte att skrämna.

text Hellevi Raita foto Vesa Tyni

Har du några vätskor i väskan? Telefoner? Pekplatta? Kundrådgivaren **Daniela Suominen**, 29, står bakom säkerhetskontrolldisken på Åbo flygplats och tittar passageraren i ögonen. Hon räcker vänligt fram en blytlåspåse att sätta ansiktskrämen i.

Passagerarna är redan vana vid säkerhetsföreskrifterna och protesterar inte mot att vätskorna ska placeras i plastpåsar. Ibland blir Suominen i alla fall tvungen att ta bort föremål.

- Här måste man vara bestämd, säger hon.

Suominen jobbar för flygplatsbolaget Finavia och säkerheten i inom flygbranschen är något hon brinner för i sitt jobb. Hon minns att hon själv kände sig olustig inför säkerhetskontroller innan hon började jobba på flygplatsen.

- Så kan det också kännas för andra. Men vi är inte här för att skrämna folk utan för att garantera deras säkerhet.

Suominen upplever att säkerhetskontrollutbildningen gav henne mer självsäkerhet.

- Jag blev modigare där och vågar ta i saker på ett annat sätt. Själva jobbet har lärt mig massor. Jag har utvecklats mycket sedan jag kom hit som en ung vuxen.

Frukost efter morgonflygen

Morgonpasset börjar klockan fyra. Då kollar Suominen och hennes kollegor att apparaterna i säkerhetskontrollen fungerar. Sedan öppnar de flygplatsen för passagerarna.

Under natten har flera flygplan landat i Åbo för att plocka med sig passagerare. Varje morgon avgår tre reguljärflyg, det första till Riga halv sex och sedan ett plan till Helsingfors och ett till Stockholm. Det innebär full rulle i en och en halv timme, eftersom de planen brukar bli fulla, säger Suominen.

- Först sköter vi morgonplanen, sedan åter vi frukost.

På förmiddagen avgår ytterligare minst tre flyg och på eftermiddagen och kvällen ytterligare en handfull. Som mest kan det avgå 13-15 flyg om dagen, uppskattar Suominen. Morgonpasset pågår till 12.30 och kvällspasset börjar 11.30-12.30, beroende på flygens avgångar, och tar slut vid 21.30.

Daniela Suominen jobbar också vid informationsdisken. Där hjälper hon passagerarna hitta försvunna kappsäckar och berättar hur de kan ge feedback till flygbolagen.

Till Suominens arbetsuppgifter hör också att göra säkerhetskontroller ute på flygfältet och att utfärda passerkort till personal som rör sig på flygplatsen. En gång blev Suominen och

– *Chefen förstår att tar man hand om personalen så fungerar arbetet.*

DANIELA SUOMINEN hjälper passagerarna i terminalen och vid informationsdisken.

I SÄKERHETSKONTROLLEN måste man kunna vara bestämd och där behövs också färgsyn, säger Daniela Suominen.

några av hennes kollegor utlånade till säkerhetskontrollen på Helsingfors-Vanda flygplats.

- Det är en helt annan rutin där. Passagerarna tar aldrig slut. De kommer non-stop. Här har vi ju stunder mellan flygen när det inte händer något.

Åbo årets flygplats

Åbo flygplats är den fjärde största i Finland mätt i passagerarantal. Helsingfors, Stockholm, Mariehamn och Riga är de vanligaste destinationerna, men det avgår också flyg till bland annat Gdansk i Polen och Skopje i Nordmakedonien.

Det är mest personer i affärlivet och arbetare som flyger från Åbo, säger Suominen. Vintertid går det charterflyg till Teneriffa om söndagar.

Finavia utsåg nyligen Åbo flygplats till årets flygplats. Passagerarmängden i Åbo ökade på ett år med drygt 22 procent, från 369 432 till förra årets 452 927.

- Flygbolagen har hittat Åbo flygplats och människorna har fått upp ögonen för att man kan flyga från Åbo också.

Bland annat har lågprisflygen ökat. Det ungerska lågprisbolaget Wizz Air flyger från till Gdansk, Krakov, Kaunas och Skopje.

Finavia har drygt fyrtio anställda på flygplatsen i Åbo.

Ville jobba på resebyrå

Daniela Suominen studerade på yrkesutbildaren Axxells turismlinje i Pargas. Hon hade tidigare gått på kock- och servitörslinjerna och provat på kvällsgymnasium, men turismen var det enda som intresserade. Jobbet på flygplatsen fick hon strax efter att hon tog examen.

- Jag utförde min sista praktikperiod här över sommaren, det sista jag behövde för att bli färdig. Ett par veckor efter jag fått min examen ringde vår servicechef och erbjöd mig jobb.

Egentligen hade Suominen tänkt sig ett jobb på en resebyrå, men numera bokas största delen av resorna på nätet.

- Jag har trivts superbra. Det bästa med jobbet är kollegerna och en viss frihet som vi har. Vår servicechef har hjärtat på plats och tar oss anställda i beaktande, och vår regionchef förstår att om man tar hand om personalen så fungerar arbetet.

Det enda negativa med jobbet är morgonpasset. Att vakna tre på morgonen är något som Daniela Suominen inte lyckats vänja sig vid trots att hon jobbat på flygplatsen i över sex år.

- Lyckligtvis kan jag ofta byta arbetspass med en som inte tycker om kvällspassen.

Daniela Suominen tycker också själv om att resa och brukar göra det ett par gånger om året. Hon har besökt 15 olika länder och är veckan efter intervjun på väg till Island. Jobbet på Åbo flygplats gör henne ändå inte resslugen.

- Nej, det har inte hänt en enda gång. På Helsingfors-Vanda flygplats blir jag resslugen för där finns så mycket människor som ska resa till så många olika platser.

En gång har hon flugit till Stockholm.

- Jag gick på Ed Sheerans konsert. Jag flög för att tidtabellen var tajt. Jag skulle inte ha hunnit tillbaka till jobbet annars. □

Rakkaudella: MC KOO

Kehitysvammaisuus ei Kalle Havumäen tahtia haittaa. Hän on toimittajana haastatellut presidentti Niinistöä ja keikkaillut räppärinä Japanissa.

teksti Saija Heinonen kuvat Vesa Tyni

Nauravaiset silmät, vakuuttava kädenpuristus ja päälle harmaan päivän kirkastava hymy: Moi, mä olen Kalle.

Kalle Havumäki, 28, esittelee itsensä ihan tavalliseksi työssä käyväksi, omillaan asuvaksi nuoreksi mieheksi.

- Lisäksi olen räppäri MC KOO. Radiotoimittaja, media-persoona ja julkisuuden henkilö, Havumäki jatkaa.

Hän kuvailee, että Kalle Havumäki ja MC KOO eivät ole sama henkilö. Rap-esiintyjänä hän on viihdyttävä ja yleisön villitsijä, Kallena puolestaan - no, ihan iisi poika. Yhteisiä luonteenpiirteitä näistä kahdesta on kuitenkin helppo huomata. Positiivisuutta, huumorintajua ja sanavalmiutta löytyy roppakaupalla molemmista.

Asian vahvistaa Havumäen äiti.

- Kalle on epäsuomalaisen avoin ja aina valmis ottamaan kontaktia, **Marjukka Havumäki** kertoo.

Onnellisten tähtien alla

Williamsin oireyhtymä on kromosomivirheen aiheuttama geneettinen häiriö, joka löytyi 1960-luvulla. Kallella se todettiin puolitoistavuotiaana.

- Oli helpotus, kun diagnoosi selvisi. Äidinvaistoni kertoi jo melko varhain, että jokin isompi nimittäjä pojan oireille on oltava. Sydäimestä kuului sivuääniä, kropasta puuttui tiettyä jämmäkyttä, silmät karsastivat, Marjukka Havumäki kertoo Kallen alkutaipaleesta.

Hänen mielessään ei koskaan ole käynyt, että elämä olisi parempaa tai helpompaa ilman Kallen kehitysvammaa. Ajatuskin siitä on absurdi. Eihän voi tietää, mitä muita vaikeuksia olisi eteen tullut, ennakoiminen ja ennustaminen kun on tunnetusti mahdotonta.

Äiti on kiitollinen, että pojan matka kohti aikuisuutta ja itsenäisyyttä on kulkenut onnellisten tähtien alla. Kalle ei ole vaikeasti vammainen ja selviytyy arjen askareista pitkälti omatoimisesti. Hän on asunut nyt nelisen vuotta omillaan Helsingin Kalasatamassa Kipparintalossa, joka tarjoaa tuettua asumista kehitysvammaisille.

Kallen polun varrelle on osunut loistotyyppejä, jotka ovat osanneet oikealla tavalla kannustaa ja tukea. He

ovat olleet paikalla myös hankalampina hetkinä. Niitäkin on eteen tullut.

Unelmat lentoon

Kalle Havumäelle muusikon ura oli unelma-ammatti jo lapsuudessa.

- Olin ehkä 13-vuotias, kun rap-musiikki kolahti kovaa. Ensin en kauheasti tiennyt, mistä oli kyse, Kalle sanoo.

Resonaari-erityismusiikkikoulussa opettaja näki edessään ilmiselvän rap-muusikon, löytyi sopiva biitti ja musiikkityyli. Kehitysvammaisista koostuneessa Resisposse rap-yhtyeessä MC KOO oli mukana vuoteen 2010.

- Koska olin silloin alussa paljon pienempi, esiinnyin nimellä Pikku-Koo. Kun kasvoinkin, tuli minusta MC KOO, Kalle kertoo loogisen selityksen nimenmuutokselle.

Kappaleet syntyvät yhteistyössä Kallen pitkäaikaisen ohjaajan **Onni Pohjanpalon** kanssa. Kuuntelijat äänestivät ensimmäisen singlen *Kuuman mimmin* sijalle 30 sadan parhaan suomalaisen rap-biisin joukossa YleX:n listalla.

Kalle Havumäki istahtaa tutun lähetuspöydän taakse kertomaan työstään. Rap-uran lisäksi hän tekee erilaisia media-alan töitä Lyhty ry:n ylläpitämässä työpajassa.

Aiemmin Radio Valon nimeä kantanut KiviMedia on ollut Kallen työpaikkana vuodesta 2014. Työpajalaiset käyvät juttukeikoilla, ja Alppilan studiotiloista tärkeät eetteriin myös KiviRadion suorat radiolähetykset perjantaisin.

Esiintymiset eivät Kallea jännitä. Ikinä. Hän menee yhtä rennolla asenteella niin keikkalavalle kuin haastattelemaan kuuluisuuksia.

- Sauli esimerkiksi oli tosi ystävällinen ja avoin, Kalle kertoo havaintonsa presidentistä, jota hän haastatteli Mäntyniemessä.

Kiusaaminen on syvältä!

Oli hilkulla, että Kallen julkiset esiintymiset ja koko rap-ura olisivat päättyneet kymmenen vuotta sitten. Nettikiusaaminen ylitti kaikki rajat. Poika kärsi, ja äidin sydämeen sattui.

- Se oli niin rankkaa, että Kalle ilmoitti lopettavansa musiikin tekemisen kokonaan.

AIKAJANA

2000

Rap-yhtye Resisposse syntyy.

2014

Työpaikka Radio Valossa, nykyisessä KiviMediassa.

2015

Muutto omaan kotiin Kipparintaloon.

2015

Juontajana Kehitysvammaisillassa TV2:ssa.

2016

Ulkoministeriön rahoittama mediaprojekti Tansaniassa.

*- Olen räppäri,
radiotoimittaja,
mediapersoona ja
julkisuuden henkilö.*

- Äiti on tehnyt mulle aivan ihanan elämän. Mun pikkusiskolle haluan olla paras isovelji.

Onneksi Kallen ympärillä oli ihmisiä, joiden avulla hän pääsi pahimman yli. Ura jatkuu nousukiidossa.

Jälkikäteen äiti on miettinyt, että ilkeät kommentit varmasti parkitsivat Kallen nahkaa ja vahvistivat luonnetta.

Kalle pohtii yleistynyttä nettikiusaamista ja miten sitä vähentäisi. Ilme vakavoituu ja äänikin kohoaa hieman.

- Ihan järkyttävää, kun ei osata mennä toisen asemaan ollenkaan. Ei ajatella miltä muista tuntuu. Se on kyllä syvältä!

Kalle ottaa painokkaasti kantaa kiusaamiseen ylipäättään.

- Suomessa pitäisi kyllä poliittisten ihmisten puuttua asiaan. Tuntuu, että he ajattelevat vain itseään. Liikaa kohdistetaan kiusaamista kehitysvammaisiin ja niihin, jotka ovat vaikka pyörätuolissa.

Vahvuuksien kautta voittoon

Kallella on selkeä mielipide siitä, millainen on hyvä kehitysvammaisten ohjaaja.

Hän kuvailee, että läheisimmät ohjaajat Kivi-Mediasta, Onni ja Joshua, ovat rauhallisia ja saavat aikaan hyvän fiiliksen. He tietävät rap-musiikista, joten heidän kanssaan voi käydä mielenkiintoisia keskusteluja. Ja sehän sopii Kallelle.

Ohjaaja saa Kallen mukaan olla myös sopivassa määrin tiukka. Turha nipottaminen ei silti ole mistään kotoisin, huumorintajulla pötkitään paljon pidemmälle.

- Jos on joku juttu, mistä pitää tulla sanomaan, niin okei, ymmärrän. Osaan kyllä pistää vastaan, jos joku alkaa huutaa ihan ilman syytä. Silloin voin sanoa: ei käy.

Marjukka Havumäki kiittelee, että Kallen ohjaajat ovat aina osanneet huomioida Kallen vahvuudet ja taidot. Muunkinlaisia kokemuksia hänen korviinsa on kantautunut.

- Täällä KiviMediassa monet ohjaajat ovat suunnilleen Kallen ikäisiä, ja heillä osuvat yksin niin näkemykset kuin intressit. He puhuvat samaa kieltä.

Jokaisella kehitysvammaisella on omat vahvuutensa. Kunkin yksilöllisten vahvuuksien huomiointi ja syventäminen auttaa myös niissä asioissa, joissa ei ehkä ole niin hyvä. Äidin mukaan juuri tällainen ohjaus ja tukeminen ovat kasvattaneet Kallen itsevarmuutta hurjasti.

Marjukka Havumäki miettii, että ohjaajiin pätevät monet samat vaatimukset kuin lasten vanhempiin: ei pidä mennä aina helpoimman kautta.

- Tarvitaan myös tiukkoja rajoja. Tietyissä asioissa pitää pystyä sopivasti vaatimaan ja haastamaan.

Oikeaa työtä ja palkkaa, kiitos

Suomessa on noin 30 000 työssä olevaa kehitysvammaista, joista vain 500-600 on työsuhteisessa palkkatyössä. Halua ja kykyä olisi paljon useammalla.

- Pitkä tie on vielä edessä, että kehitysvammaisia palkataan rohkeammin, Marjukka Havumäki sanoo.

Siis sellaiseen oikeaan työhön, josta saisi kunnan palkan. Kallen työviikot ovat viisipäiväisiä, mutta hän saa siitä alle 200 euroa kuukaudessa. Kyse on niin sanotusta työosuusrahasta, jota maksetaan avotyötoimintaan osallistuville.

- Kalle tekee mielekästä ja hänelle parhaiten sopivaa työtä, jossa hän saa toteuttaa itseään ja vahvuutensa. Mutta kyllähän avotyöstä saatava raha on tosi pieni, äiti ynnää.

Samaan hengenvetoon hän muistuttaa, että Suomi pitää hyvää huolta vammaisista. Havumäen perhe on matkustellut yhdessä ympäri maailmaa, ja he ovat kiinnittäneet huomion vammaisten kohteluun kohdemaissa. Suomi pärjää vertailussa oikein hyvin.

Paitsi kehitysvammaiset, myös heidän vanhempansa ovat toisinaan eriarvoisessa asemassa.

- Tiedän, että kaikki eivät jaksa samalla tavalla iskeä nyrkkiä pöytään, vaikka joskus tarvetta olisi.

Äiti puuskahtaa, että vammaisille kuuluvien palvelujen saamiseen ei tulisi vaikuttaa se, kuinka hyvin vanhemmat ovat perillä asioista tai miten painokkaasti he osaavat vaatia oikeuksiaan. On perheitä, joiden voimavarat ovat niin lopussa, että ei yksinkertaisesti jaksa taistella ja ottaa asioista selvää.

MC KOO on kesällä pitelemätön

Kesä antaa vielä hetken odottaa itseään. Luodaan silti pieni katsaus saapuvaan suveen.

- On tulossa kaikkien aikojen keikkakesä. Siis tosi kiireinen, Kalle Havumäki aka MC KOO paljastaa.

MC KOO on tähän mennessä buukattu jo Ruisrockiin, Ilosaarirockiin ja Työväen Musiikki-tapahtumaan. Ei mitään pieniä areenoja.

Nyt viimeistään siis nimi mieleen: ensi kesän jälkeen se on kaikkien huulilla, saattepa nähdä. □

2020

2017

Debyyttilevy Koon maailma.

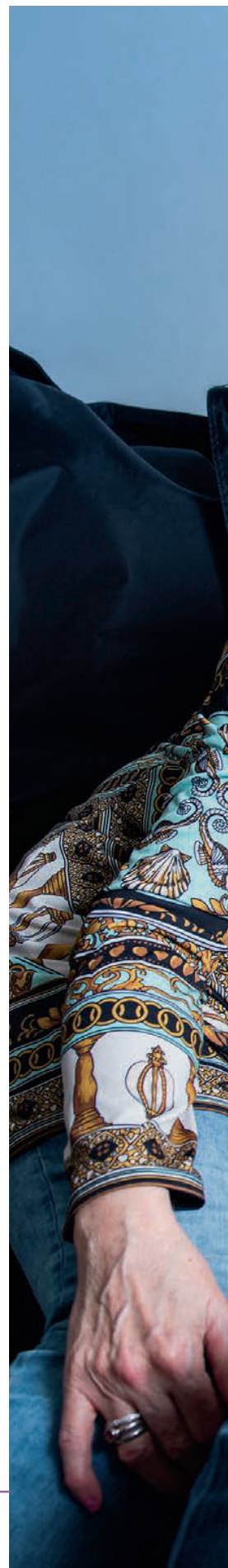
2019

Keikka Tokiossa.

Suuri keikkakesä, muun muassa Ruisrock ja Ilosaarirock.

2021

30-vuotisbileet Tansanian Mtwarassa, jossa avataan kehitysvammaisia työllistävä kahvila.

Motiivini

KETKÄ OVAT SINULLE RAKKAIMPIA IHMISIÄ?

Perheeni ilman muuta. Vanhemmat ja sisko. Välit ovat tosi rakkaat. Siskoni on 23-vuotias, olen isovelji ja se on tosi tärkeä juttu. Käymme konserteissa ja matkoilla yhdessä koko perhe. On minulla myös tyttöystävä, hän asuu Joensuussa.

KUUNTELETKO MUUTAKIN KUIN RAP-MUSIIKKIA?

Dingo ja J.Karjalainen ovat hyviä. Heavymusiikkia olen kuunnellut aina. Kyllä punk uppoaa myös. Hyvä Pertti Kurikan nimipäivät!

MIKÄ ON MIELUISIN KEIKKAPAIKKA?

Tykkään Helsingin Tavastia-klubista. Se on juuri sopivan kokoinen.

Alueelta

Yhdistysten ilmoituksia alueittain. Kokous-, koulutus- ja tapahtumailmoitukset löytyvät myös jhl.fi/tapahtumakalenteri.

Etelä-Suomi

Helsingin liikennealan eläkeläiset ry

Kutsu kevätkokoukseen 5.3. klo 16 alkaen Vallilan varikon ruokalaan, 3 krs. Hämeentie 86-88, 00550 Helsinki. Huom! Kokousta ilaan pääsee vasta klo 15.30 jälkeen.

Pääkaupunkiseudun yksityisen sosiaali-, terveys- ja kasvatustalon henkilökunta JHL 141

Sääntöm. kevätkokous 11.3. JHL-talo, Sörnäisten rantatie 23, Helsinki. Ruokailu klo 16.15. Varsinainen kokous alkaa klo 17. Arvotaan 5 S-ryhmän lahjakorttia.

Palvelukeskus-liikelaitos ja Palmia Oy:n henkilökunta JHL 210

Sääntöm. kevätkokous 25.3. klo 16 Kahvila Pihlaja, Pihlajamäentie 32. Aloitamme ruokailulla ja kokous klo 17.

Lahten JHL 048

Sääntöm. kevätkokous 25.3. klo 17 Lahten yhteisjärjestö JHL ry:n toimitali, Aleksanterinkatu 26 A 4 krs., Lahti. Kahvitarjoilu.

Helsingin mielenterveys-työntekijät JHL 580

Sääntöm. kevätkokous 25.3. klo 17 ravintola Oiva, Porthaninkatu 5, Helsinki. Yhd. tarjoaa päivällisen jäsenille. Ilm. 15.3. mennessä helsinki580.jhlyhdistys.fi/jasenuhne/tapahtumat-ja-galleria/ ilmoittautumislomake/.

Helsingin yliopistollisen keskussairaalan henkilökunta JHL 035

Sääntöm. kevätkokous 26.3. HTY-talo Paasivuorenkatu 5 A. Täydennysvalinnat, HUS Yhteisjärjestön hallitusvara, HUS Yhteisjärjestön edustajisto varinaiset/varat, HTY edustajisto vara, Hallituksen esitys Yhdistyksen nimi sekä sääntömuutoksesta. Jäsenistön esityksen jäsenkokoukselle tulee lähettää 11.3. mennessä HYKShkn@outlook.com. Tilaisuudessa kahvitarjoilu ja arvonta.

Tuusulan kunnalliset JHL 224

Sääntöm. kevätkokous 28.3. klo 14. Ravintola Nurkka. Ruokailuun ilm. 22.3. mennessä taito.rasanen@tuusula.fi tai 040 314 3132. Huom! Rantatoimikunta kokoontuu klo 13.30.

Vihdin kunnalliset JHL 300

- Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tapaaminen 29.3. klo 14. Tarjolla pikku purtavaa ym. Ilm. viim. 27.3. plm Anne Stång 044 767 4762 tai 040 568 7464. Ilm. yhteydessä saat tapaamispaikan. - Suvimajan kevättalkoot 25.4. Lindströminnokantie 26 c, 03400 Vihti. Pikku purtavaa, nesteytyksen kera, saunakin lämpiää.

Puolustushallinnon eteläinen Häme JHL 788

Sääntöm. kevätkokous 17.3. klo 18 ABC-liikenneasemalla, Kinturintie, Riihimäki. Ruokatarjoilu ennen kokouksen alkua.

Päijät-Hämeen Koulutuskesksernin henkilökunta JHL 560

Sääntöm. kevätkokous 19.3. klo 16.30 Kulinaaritalo, Svinhufvudinkatu 6 E, Lahti. Ruokailun vuoksi ilm. 10.3. mennessä saara.honkanen@salpaus.fi.

Länsi-Uudenmaan Sairaala-yhdistys-Västra Nylands Sjukhusförening JHL 063

Kevätkokous/Vårmöte. Sääntöm. kevätkokous klo 18 Pööle. Ilm. viim 25.3. ann-christin.wikholm@hus.fi, 040 760 5293. - Kallelse till föreningsens vår möte klo 18 i Pöölen. På mötet behandlas stadgeenliga ärenden. Anmälningar till Anki senast 25.3.

Tie-Infra Etelä Suomi JHL 002

Sääntöm. kevätkokous 2.4. klo 18 Kiljavan opisto, Kotorannantie 49.

Riihimäen kunnalliset JHL 260

Sääntöm. kevätkokous 23.4. klo 18 Ingafessa, Länsitie 15, Riihimäki.

Forssan tuntipalkkaiset JHL 073

Sääntöm. kevätkokous 18.4. klo 17 Vesihelmi, 2. kerros, Eteläinen Puisto-

katu 2, Forssa. Tarjolla pientä napos-teltavaa ja saunomismahdollisuus. Ilm. 4.4. mennessä 050 569 4352 tai jari.nummenpaa@forssa.fi.

Helsingin opetustoimen henkilöstö JHL 133

Sääntöm. kevätkokous 21.4. klo 17 Junailjankuja 3, Helsinki. Kokouksessa kahvitarjoilu. Ilm. 12.4. mennessä jhl133hallitus@gmail.com.

Lahten seudun teknisen alan työntekijät JHL 204

Sääntöm. kevätkokous 2.4. klo 17 SDP-sali, Hämeenkatu 7, Lahti.

Lohjan sairaalan JHL 134

Sääntöm. kevätkokous 15.4. klo 17.30 hallinnon kokoushuone 2, Sairaالاتie 8, Lohja. Kahvitarjoilu.

Helsingin sosiaali- ja terveysalan hoitohenkilöstö JHL 398

Sääntöm. kevätkokous 21.4. klo 17 yhd. toimitila, Kustaankatu 4 B a 2, Helsinki. Toimitilan myyntisuunnitelman eteeneminen. Ilm. 20.4. mennessä pirkko.makela@hotmail.fi.

Järvenpään JHL 213

Sääntöm. kevätkokous 21.4. klo 18 ravintola Bambu, Kinnarinkatu 1, Järvenpää. Kokouksen jälkeen ruokailu, jonka vuoksi sit. ilm. erityisruokavaliointeen 14.4. mennessä jhl.huvitm@gmail.com.

Hallinnon, tietotyön ja tuki-palvelujen ammattilaiset JHL 872

Sääntöm. kevätkokous 21.4. klo 17 yhd. toimisto, Torkkelinkatu 2a liiketila.

Itä-Suomi

Kaavin kunnalliset työntekijät JHL 706

Sääntöm. kevätkokous 17.3. klo 16 Iso-Oskarin kokoustilassa, Kaavintie 5. Kahvitarjoilu.

Pohjois-Savon erityispalvelujen ammattiosasto JHL 125

Sääntöm. kevätkokous 23.3 klo 17

Hotelli Jahtihovi, Snellmaninkatu 23. Ilm. 044 280 2623 txt 16.3 mennessä.

Lieksan Kunnalliset JHL 174

Sääntöm. kevätkokous 21.4. klo 17.30 kaupungintalo, kokoushuone Pielinen, 1. krs, Pielisentie 3.

Vesitiet JHL 863

Sääntöm. kevätkokous 23.4. klo 16 Iso-Severin kokousta, Leväsantie 3, Kuopio. Kahvit ennen kokousta klo 15.30. Uudet työehtosopimukset.

Kaakkois-Suomi

Länsi-Saimaan JHL 466

Sääntöm. kevätkokous 19.3. klo 18 Lemin Koulukeskuksessa, Punaportinkatu 7, Lemi.

Lappi

Meri-Lapin JHL 052

Sääntöm. kevätkokous 26.3. klo 18 toimistolla, Torikatu 2, Kemi. Kahvitarjoilu.

Lapin aluehallinnon henkilöstö JHL 636

Sääntöm. kevätkokous 20.4. klo 16 Lapin ELY-keskus, neuvotteluhuone Halti, Hallituskatu 3 B, Rovaniemi. Kahvitarjoilu.

Oulu

Oulun seudun aluehallinnon yhdistys JHL 784

Sääntöm. kevätkokous 27.3. klo 16.30 ravintola Amarillo, Kirkkokatu 15, Oulu. Kokouksen jälkeen päivällinen. Ruuat tilataan kokouksen alussa, ole ajoissa paikalla. Ruokailun vuoksi ilm. 19.3. mennessä elisa.virta@ely-keskus.fi.

Yksityisten alojen JHL 149

Sääntöm. kevätkokous 2.4. klo 18 ravintola Hai Longin kabinetissa, Isokatu 8, Oulu. Ruokatarjoilu järjestämiseksi sit. ilm. 25.3. mennessä jhl149.jhlyhdistys.fi. Hallitus kokoontuu samassa paikassa klo 17.30.

Julkisten ja hyvinvointialojen Oulun yhdistys JHL 334

Sääntöm. kevätkokous 17.4. klo 18 Vanhan Paloaseman Viiniholvikabinetti, Kauppuriinkatu 24, Oulu. Ruokailun vuoksi ilm. 31.3. mennessä jari.tilus@gmail.com.

Pohjanmaa

Rannikko-Pohjanmaan-Kust-Österbottens JHL 391

Sääntöm. kevätkokous 1.4. klo 18 ABC Kiitokaari Vaasa. Stadgeenligt vårmöte

onsdag 1.4 kl. 18. ABC Expresskurvan Vasa.

Vanhan Vaasan sairaalan JHL 600

Sääntöm. kevätkokous 31.3. klo 18 ravintola Brasserie, Bar Fondioksen kabinetti, Hovioikeudenpuistikko 15, Vaasa. Ilm. ruokailua varten 24.3. mennessä heli.eeva@vvs.fi tai jari.rodén@vvs.fi.

Satakunta

Harjavallan kunnalliset JHL 272

Uimahalli-kuntoilu 30 € etu, joka maksetaan kerran kalenterivuotta kohden. Maksukuitin tili-, puh. nro- ja nimitietoineen voi toimittaa korvausta varten yhdistyksen plm:n toimistolle tai lokeroon tekniseen virastoon. Huom! maksun oltava vähintään 30 €, jotta saat korvauksen. Elokuvakäynnit jatkuvat Kino-Huovissa 2 ilmaisella käynnillä. Kosmetologi Hanna Blomgren ja hieroja Pauliina Karjunen myöntävät alennuksia. Pidä jäsenkorttisi mukana! Lisät. plm Ulla Suutari 044 432 5410.

Kokemäen kunnalliset JHL 472

Sääntöm. kevätkokous 15.4. klo 18 Teljän Talon kahvio, Kilkkunkatu 9, 2. krs, Kokemäki. Valitaan teknisen toimien luottamusmiehes kaudelle 2020–2021. Puhumassa JHL:n edustajiston Satakunnan alueryhmän pj ja Porin kunta-alan yhteisjärjestön plm Satu Joensuu. Kahvitarjoilu.

Ulvilan JHL 465

Sääntöm. kevätkokous 23.4. klo 18.30 Friitalan yhdistystalo, Koulukuja 17, Ulvila. Hallitus klo 17.30. Kahvitarjoilu.

Sisä-Suomi

Nokian JHL 105

- Sääntöm. kevätkokous 11.3. klo 18

Pikkupipurissa. Kahvitarjoilu.

- Kansainvälisen naistenpäivän juhla 8.3. klo 14 Pikkupippuri, Harjukatu 21. Juhla on avoin kaikille.

Tiealan yhdistys JHL 699

- Sääntöm. kevätkokous 28.3. klo 13 Hotelli Scandic, Kauppakatu 10, Lahti. Mahd. työtaistelutoimien tukemisista päätetään yhd. jäsenten kohdalla kokouksessa.

- Perinteinen toiminnan suunnittelu-palaveri/virkistysretki Tallinnaan syyskuun alkuun esim. 4.–6.9. Ilm. mukaan jo nyt. kokouksen jälkeen päivällinen. Ilm. ruokailun vuoksi etukäteen Tapio 040 524 2427 tai Marko 040 048 3697.

Tampereen sosiaali- ja terveysalan henkilöstö JHL 583

Sääntöm. kevätkokous 17.4. klo 18 Bistro Viila, Tampellan esplanadi 4, Tampere. Ilm. Jaanalle 6.4. mennessä.

Keski-Suomen hyvinvointialojen ammattilaiset JHL 433

Sääntöm. kevätkokouksen 20.3. klo 17.30 Nikolainkulma, Asemakatu 6. Ilm. 13.3. klo 12 mennessä 044 987 2372. Yhd. tarjoaa buffet-ruokailun, mainitse erityisruokavaliiosi. Lisäksi kaikille osallistujille jaetaan elokuvalippu.

Saarjärven seudun JHL 444

Sääntöm. kevätkokous 16.4. klo 18 Saarijärven Ruustinna, Paavontie 1. Kokouksessa kahvitarjoilu.

Valtakunnallinen

Työsuojelu- ja aluehallinnon henkilökuntayhdistys JHL 717

Sääntöm. kevätkokous 21.3. klo 14.30 JHL-opisto, Sörnäisten rantatie 23, Helsinki. Kokouksessa päätetään myös yhd. nimestä ja järjestämisalasta sekä tarvittavista sääntömuutoksista. Ilm. ja

tied. jhlosasto717@gmail.com.

Lounais-Suomen infra JHL

Sääntöm. kevätkokous 26.3. klo 18 Neste Lieto, Haimiontie 25, Vanhalinna.

Lounais-Suomen infra JHL 671

Kevättristeily 24.4 Viking Gracella Turusta klo 21. Ilm. 5.3. mennessä jari.elo@destia.fi tai 040 080 8346.

Varsinais-Suomi

Kaarinan kunta-alan ammattiyhdistys JHL 299

Sääntöm. kevätkokous 26.3. klo 18 Piispanlähteen lastentalo, Poikluomantie 25 (sisäänkäynti neuvolan ovi, 2. krs.). Tarjoilun vuoksi ilm. viim. 16.3. mennessä pia.lumme@kaarina.fi tai 050 373 2548.

Kasvatus- ja sivistysalan ammattilaiset JHL 065

Sääntöm. kevätkokous 21.4. klo 18.30, Hansasali, Puutarhakatu 45, Turku. Valitaan lm ja varalm. Ilm. iltapala tarjoilun vuoksi ja ilm. mahdoll. ruoka-aineallergiat tini.vehvilainen@turku.fi tai 040 162 7947 (txt) 14.4. mennessä.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän henkilökunta JHL 114

Sääntöm. kevätkokous 21.4. klo 17 alkaen TYKS T-sairaalan Lahesmaa-sali. Ennen kokousta 16.45 alkaen kahvit johon ilm. lyyti.in/JHL_114_kevatkoko-us_2020. Lisät. plm 040 500 3398.

Liedon JHL 557

Sääntöm. kevätkokous 29.4. klo 18 ravintola Lundo, Hyvätylänitie 4, kauppiapiha, Lieto. Työehtosopimus tilanteesta kertomassa JHL aluetoimistija Vuokko Puljujärvi.

Suur-Salon JHL 087

Sääntöm. kevätkokous 19.3. klo 18 Salon seudun ammattiopisto, Taitajan- katu 6. Uuden pj:n valinta, lm-valintojen täydentäminen. Kahvitarjoilu klo 17.30.

Julkisalan ammattilaiset JHL Turku 036

Sääntöm. kevätkokous 24.3. klo 18 yhd. toimisto, Yliopistonkatu 2 K, Turku.

Varsinais-Suomen erityis- huoltopiirin työntekijät 481

Sääntöm. kevätkokous 31.3. klo 17.30 Navetta kortteliravintola, Virusmäentie 9, Turku. Ilm. ja mahdolliset ruoka-aineallergiat 22.3. mennessä paivi.jaakkonen@kto-vs.fi.

Turun kunnantyöväen ammattiosasto JHL 025

Sääntöm. kevätkokous 16.4. klo 18 ammattiosaston toimisto, Tuureporinkatu 17 C, Turku.

Varsinais-Suomen erityisalojen yhdistys JHL 824

Sääntöm. kevätkokous 27.4. klo 17 s/s Borella Linnankatu 72, Turku. Esittelykierros ja jatkamme ruokailun kautta kokoukseen klo 18. Ilm. 6.4. mennessä 824yhdistys@gmail.com, kerrothan myös erityisruokavaliiosi samalla.

Ilmoitusten jättäminen

Yhdistysilmoitukset jätetään osoitteessa www.jhl.fi/toiminta/ [jarjestotoiminta/](#) [yhdistykset/](#) [laheta-tapahtuma](#)

Mikäli haluat kokousilmoituksen lehteen, täytä lomakkeen kohta 3, jossa ruksaat kohdan ”Haluan tapahtuman myös Motiivi-lehteen”.

JHL Kaakkois-Suomen perhepäivä 2020 Holiday Club Saimaa 15.8. Klo 10–19

Tervetuloa viettämään perhepäivää lasten kanssa Lappeenrantaan Rauhan alueelle!

Päivän riemut on tarkoitettu JHL:n jäsenille ja heidän perheilleen – mukaan luettuna isovanhemmat ja kummit.

Lisätietoja aluetoimistosta puh. 010 7703 550.
Ilmoittautumiset omaan yhdistykseen.

Paljonko avustajien palkat nousevat?

HENKILÖKOHTAISTEN AVUSTAJIEN PALKAT nousevat heti maaliskuun alussa runsaalla kahdella prosentilla. Korotus maksetaan yleiskorotuksena kaikille henkilökohtaisen avun työnantajamallissa työskenteleville ja Heta-työehtosopimuksen piirissä oleville avustajille. Heitä on noin 6000-7000.

Uusi sopimus nostaa avustajien lauantaillisän kahdestakymmenestä 25 prosenttiin tuntipalkasta. Myös kokemuslisiin tulee 0,25 prosentin korotus.

Muutenkin uusi sopimus parantaa avustajien työehtoja merkittävästi. □

KETKÄ SOPIMUKSEN PIIRISSÄ?

Työehtosopimusta noudatetaan, kun avustajan työnantajana toimii vammainen henkilö. Lisäksi henkilön on kuuluttava työnantajaliittoon (Heta-Liitto ry.). Sopimus on normaalisitova, mutta monet kunnat noudattavat sitä soveltuvin osin myös työntekijöihin, jotka työskentelevät työnantajaliittoon kuulumattomien palveluksessa. Sopimuksen piiriin eivät kuulu yritysten kautta palkatut avustajat. Heihin sovelletaan yksityisen sosiaalipalvelualan sopimusta.

MILLOIN PALKAT NOUSEVAT?

Heta-tes astui voimaan helmikuun alussa, ja sopimuskauden kesto on 15 kuukautta. Palkkoja nostetaan 1. maaliskuuta alkaen siten, että palkkaryhmä A:ssa korotus on 2,1 prosenttia ja palkkaryhmä B:ssä 2,2 prosenttia. Ryhmään B kuuluu avustajia, joiden tehtäviin sisältyy pysyvästi omahoidollisia, kommunikaatioon liittyviä tai muita erityisen vaativia tehtäviä. Palkkaryhmittelyä täsmennetään 1. heinäkuuta alkaen, jolloin entistä useampi siirtyy B-ryhmään.

ENTÄ MUUT PARANNUKSET?

Uuden työehtosopimuksen mukaan lauantaityöstä maksetaan 25 prosentilla korotettua tuntipalkkaa. Kokemuslisiin tulee 0,25 prosentin korotus ja yksi taso lisää kahdeksan palveluvuoden jälkeen. Uuden vuodenväli on palkallinen vapaa, ja avustajilla on mahdollisuus kahteen palkalliseen koulutuspäivään vuodessa. Lisäksi on huomioitu uuden työaikalain mukaiset lepoaikaa ja yötyötä koskevat määräykset.

MILLAINEN LUOTTAMUSMIESJÄRJESTELMÄ?

Henkilökohtaiseen apuun aletaan kehittää luottamusmiesjärjestelmää. Se on toteutuessaan merkittävä edistysaskel alalla, joka pohjautuu pääsääntöisesti yksityistöskentelyyn ja asiakkaan kotona tehtävään työhön. Tällä sopimuskaudella on tarkoitus etsiä tapoja paikalliseen yhteistoimintaan ja erimielisyyksien ratkaisuun. Esimerkiksi Norjassa mallin edistämistä on hyviä kokemuksia.

Laura Tuominen

Sopimustoimisija

Yksityisten sopimusalojen ja työelämän laadun toimialue

SOPIMUKSEEN VOI OLLA TYYTYVÄINEN. Työntekijöiden ansiotaso kehitty myönteisesti muiden alojen sopimusratkaisuihin verrattuna. Mahdollisuus osallistua esimerkiksi JHL-opiston kursseille paranee. B-palkkaryhmän laajeneminen kommunikaatioon ja intiimihygieniaan liittyviin tehtäviin nostaa monet avustajat A-palkkaryhmästä B:hen. Tärkein haasteemme on lisätä työntekijöiden ja työnantajien järjestäytymistä, jotta saamme enemmän henkilökohtaisia avustajia Heta-tesin piiriin.

LUE LISÄÄ jhl.fi/tyoelama/tyoehtosopimukset/henkilokohtainen-avustaja-tes/

Edustajiston kokous

Edustajiston jäsenille/hallituksen jäsenille ja
tilintarkastusyhteisölle
JHL:N EDUSTAJISTON SÄÄNTÖMÄÄRÄINEN KEVÄTKOKOUS

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n edustajiston sääntömääräinen kevätkokous kutsutaan koolle 27.–28.5.2020. Kokous alkaa keskiviikkona 27.5. klo 10 Helsinki Hilton Airportissa, Lentäjänkuja 1, 01530, Vantaa.

Kokousta valmistelevat ryhmäkokoukset pidetään samassa paikassa keskiviikkona 27.5. klo 9.

Asiat: Kevätkokouksessa asioina ovat sääntöjen 11 § 9. kohdan määräämät asiat.

Kokoukselle tarkoitetut, sääntöjen 11 § 3. kohdan mukaiset aloitteet on toimitettava hallitukselle 27.3.2020 mennessä. Aloiteoikeus edustajiston kokouksille on liiton hallituksen jäsenillä, jäsenyhdistyksillä, yhteisjärjestöillä ja edustajiston jäsenillä. Toivomme, että aloitteet lähetetään jokainen omana kirjeenään. Ne voi toimittaa myös sähköpostitse osoitteella kirjaamo@jhl.fi.

Päivi Niemi-Laine
puheenjohtaja

Håkan Ekström
toimialajohtaja

Edustajiston jäsenille, hallituksen jäsenille ja tilintarkastusyhteisölle
ILMOITUS JULKISTEN JA HYVINVOINTIALOJEN TYÖTTÖMYSSKASSAN EDUSTAJISTON VARSINAISESTA KOKOUKSESTA

Julkisten ja hyvinvointialojen työttömysskassan edustajisto kutsutaan koolle 27.5.2020 klo 13.15 Hilton Helsinki Airportiin, Lentäjänkuja 1, 01530 Vantaa

Asiat Kokouksessa edustajisto käsittelee työttömysskassan sääntöjen 12 §:n 10 momentissa mainitut asiat ja sääntöjen 11 §:n 6 ja 7 momentin mukaiset edustajiston jäsenten vaihdokset.

Työttömysskassan sääntöjen 12 §:n 6 momentin mukaisten kokoukselle tarkoitettujen aloitteiden on saavuttava hallitukselle viimeistään 27.3.2020. Ne voi toimittaa myös sähköpostitse osoitteella kirjaamo@jhl.fi. Aloiteoikeus edustajiston kokoukselle on kassan hallituksella, asiamiespiireillä ja edustajiston jäsenillä.

Työttömysskassan sääntöjen 20 §:n 2 momentin mukaisesti työttömysskassan toimintakertomus ja tilinpäätös sekä tilintarkastajien kertomus lausuntoineen on nähtävänä työttömysskassan toimistossa 20.–24.4.2020.

Teija Asara-Laaksonen
hallituksen puheenjohtaja

Pasi Koskinen
kassanjohtaja

Till representantskapets ledamöter, förbundsstyrelsens medlemmar samt revisionsammanslutningen
JHL:S REPRESENTANTSKAPS ORDINARIE VÅRMÖTE

Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf:s representantskap kallas till möte den 27–28 maj 2020. Mötet, som börjar onsdag 27.5.2020 klockan 10, äger rum på Hilton Helsinki Airport, Flygargränden 1, 01530 Vanda.

Gruppmötena inför representantskapsmötet börjar onsdag 27.5.2020 klockan 9.

Ärenden: På mötet behandlas de ärenden som anges i 11 § 9:e punkten i JHL:s stadgar.

De som i enlighet med 11 § 3:e punkten i stadgarna vill lämna in motioner till mötet, ska sända in dem till förbundsstyrelsen senast den 27 mars 2020. Förbundsstyrelsen, medlemsföreningarna, samorganisationerna och representantskapets ledamöter har rätt att lämna motioner till representantskapets möten. Varje motion ska skickas som ett separat brev. Motioner som sänds per e-post ska skickas till adressen: kirjaamo@jhl.fi.

Päivi Niemi-Laine
ordförande

Håkan Ekström
branschchef

Till representantskapets ledamöter, styrelsemedlemmar och revisionsammanslutningen ETT MEDDELANDE OM ORDINARIE MÖTE FÖR REPRESENTANTSKAPET FÖR ARBETSLÖSHETSKASSAN FÖR DEN OFFENTLIGA SEKTORN OCH VÄLFÄRDSOMRÅDENA

Representantskapet för Arbetslöshetskassan för den offentliga sektorn och välfärdsområdena kallas till möte 27.5.2020 kl. 13.15 på Hilton Helsinki Airport, Flygargränden 1, 01530 Vanda

Ärenden: På mötet behandlar representantskapet de ärenden som nämns i 12 § 10 mom. i arbetslöshetskassans stadgar samt byte av representantskapsledamöter enligt 11 § 6 och 7 mom. i stadgarna.

De som i enlighet med 12 § 6 mom. i stadgarna vill lämna in motioner till mötet, ska sända dem så att de är styrelsen till hands senast 27.3.2020. Motioner som sänds per e-post ska skickas till adressen kirjaamo@jhl.fi. Kassans styrelse, ombudsmannadistriktet och representantskapets ledamöter har rätt att lägga fram motioner för representantskapet.

Enligt 20 § 2 mom. i arbetslöshetskassans stadgar kommer arbetslöshetskassans verksamhetsberättelse och bokslut samt revisionsberättelsen inklusive utlåtanden att finnas till påseende på arbetslöshetskassans kontor 20–24.4.2020.

Teija Asara-Laaksonen
styrelseordförande

Pasi Koskinen
kassadirektör

Tanssiva opiskelija

JHL:läinen Sointu Condé palasi pulpetin ääreen 56-vuotiaana opiskelemaan elämänsä ensimmäistä ammattitutkintoa. Yhteisöpedagogin opinnot ovat kuljettaneet hänet työharjoitteluun Senegaliin.

teksti Samuli Launonen kuva Eeva Johansson

SOINTU CONDÉ
syntynyt 1963
KOTIPAIKKA
Vantaa

AMMATTI
opiskelija,
afrotanssin opettaja

PERHE
aikuinen poika ja 2- ja
6-vuotiaat pojanpojat
Alzheimerin tautia
sairastava äiti

HARRASTUKSET
liikunta, musiikki,
tanssi

1

poika

25

vuotta
afrotanssin
opettajana

56

vuotiaana
aloitti
yhteisö-
pedagogi-
opinnot

8

kertaa
Afrikassa

2

pojan-
poikaa

50

vuotiaana
mummaksi

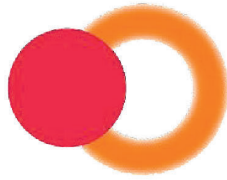
*- Ihminen ei koskaan
ole liian vanha
opiskelemaan.*

9

vuotta
yrittäjänä

12

bändiä/ryhmää,
joissa soittanut,
tanssinut ja laulanut

Työttömyyskassan uusi puhelinpäivystysaika

Ansiopäivärahasta, vuorottelukorvauksesta ja liikkuvuusavustuksesta suoritetaan ennakonpidätys vähintään 25 % mukaan Verohallinnon päätöksen mukaisesti, vaikka palkkaverokortissa olisi pienempi veroprosentti.

Työttömyyskassa on saanut suoraan verotajalta ennakonpidätystiedot 1.2. lukien niiden jäsenten osalta, jotka ovat liittyneet jäseniksi työttömyyskassaan 10.1.2020 mennessä.

Veroprosenttia voi muuttaa tilaamalla verotajalta muutosverokortin sosiaalietuutta varten.

Helpoiten uuden verokortin tilaaminen tapahtuu OmaVero-palvelun kautta, josta voi valita verokortin toimitettavaksi sähköisesti suoraan työttömyyskassaan. Muutosverokortin tiedot ovat yleensä kassalla seuraavana arkipäivänä.

Muutosverokortilla on siis mahdollista alentaa veroprosenttia normaalista 25 prosentista. Verokortin tilausta varten tulee laskea arvio vuoden aikana maksettavan palkan ja sosiaali-

etuuksien määrästä. Ohjeita muutosverokortin tilaamisesta löytyy verottajan internet-sivuilta.

Kenelle tietoja työttömyyskassasta

Lain mukaan työttömyyskassa voi antaa rekisterissään olevia salassa pidettäviä tietoja vain asianomaiselle itselleen sekä työttömyysturvalaissa erikseen määritellyille viranomais-tahoille, mikäli heillä on tietojen saamista varten laissa määritelty peruste.

Kenellekään muulle ei jäsentä koskevia salassa pidettäviä tietoja voida työttömyyskassasta luovuttaa.

Jäsen voi tarvittaessa valtuuttaa toisen henkilön hoitamaan asioitaan sekä saamaan häntä koskevia salassa pidettäviä tietoja. Tällöinkin tietoja voidaan luovuttaa vain sen verran kuin asian hoitamiseksi on tarpeen.

Valtuutuksen voi tehdä kertaluonteisesti suullisesti tai jäsen voi toimittaa työttömyyskassalle kirjallisen valtakirjan.

Päivystysajat uusiksi

Tehostaakseen hakemusten käsittelyä, olemme muuttaneet puhelinpalveluaikoja.

Palvelemme puhelimitse maanantaista torstaihin kello 9-14. Perjantaisin henkilökohtainen puhelinpalvelu on suljettu.

Eemeli Puhelinkassaan voi soittaa jatkossakin joka päivä, ympäri vuorokauden.

Eemeli Puhelinkassan ja henkilökohtaisen puhelinpalvelun numero on 010 190 300.

Numeroon soittaminen maksaa kiinteästä verkosta paikallisverkkomaksun verran ja matkapuhelimesta oman operaattorin hinnoittelun mukaisesti.

Puhelinpalvelun lisäksi voit asioida sähköisessä asiointipalvelussa eWertti Nettikassassa.

Ewertissä voit hakea etuuksia, toimittaa liitteitä, seurata hakemuksesi käsittelyä, lukea päätöksiä ja lisäselvityskirjeitä ja lähettää tietoturvasuojattuja viestejä työttömyyskassalle.

eWertti Nettikassa on sähköinen asiointipalvelu, jonka kautta voit lähettää hakemukset ja ilmoitukset työttömyyskassaan itsellesi parhaiten sopivana ajankohtana.

Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa

Postiosoite: PL 100, 00531 Helsinki
Sähköposti: tkassa@jhl.fi

eEmeli Puhelinkassa päivystää kellon ympäri numerossa 010 190 300 ja henkilökohtaisesti maanantai-torstai klo 9-14. eEmelissä saat ohjeita, voit tehdä kokonaan työttömän jatko-hakemuksen, sekä tiedustella maksupäivää ja käsittelytilannetta.

(Hinta kiinteästä verkosta soittaessa paikallisverkkomaksu ja matkapuhelinverkosta soittaessa oman operaattorin hinnoittelun mukaan)

Vain menolippu

Muistisairaus pakotti helsinkiläisen Lasse Ainasojan jättämään lapsuuden haaveammatin. Nyt hän nousee sinisen bussin kyytiin vain matkustajana.

teksti Ulla Puustinen kuvat Esko Jämsä

Risteyksessä lähestyy, eikä bussia kuljettava **Lasse Ainasoja** tiedä kumpaan suuntaan rattia pitäisi kääntää, oikealle vai vasemmalle.

Apua! Tuttu linja, jonka jokaisen käännöksen osaan ulkoa, enkä kuitenkaan osaa. Mikä minulla oikein on? hän ihmettelee mielessään.

Ainasoja ei panikoi vaan kääntyy matkustajien puoleen.

- Anteeksi! Tulin hiukan ex tempore tälle linjalle. Osaako kukaan neuvoa, mihin seuraavasta tienhaarasta käännetään?

Kännyköihinsä uppoutuneet matkustajat havahduttavat, ja neuvoja alkaa sadella. - Käänny oikealle!

- No, niin tietysti, kiittelee Ainasoja.

Perille päästään ja ihan aikataulussa.

Pappi, lukkari, talonpoika

Siinä he istuvat. Hammaslääkäri. Pankkivirkailija. Insinööri. Levyseppä. Bussinkuljettaja. Kuppilanpitäjä. Sosiaalityöntekijä.

- Ja yksi peukalonpyörittäjä. Hyvin pyörii kumpaankin suuntaan, keventää yksi tunnelmaa pöydän ympärillä.

On keskiviikko, ja Helsingin Alzheimer-yhdistyksen tiloissa on koolla työikäisten muistisairaiden ryhmä. Lasse Ainasoja on osallistunut viikoittain kokoontuvan ryhmän toimintaan viime syksystä lähtien.

Osa pelaa ohjaajansa **Hilla Räsänen** kanssa Aliasta, osa on ulkoilemassa toisen ohjaajan kanssa.

Läsnä on vain nykyhetki - ja pieni pätkä menynyttä. Tulevasta ei tiedä kukaan.

- Työn jättäminen otti lujille, minä kun niin tykkäsin työstäni, sanoo **Marja-Liisa Peltola**, Mallaksi kutsuttu.

Hän työskenteli sosiaalityöntekijänä ja nautti asiakastyöstä. Muut työn yksityiskohdat hän sanoo jo unohtaneensa.

Pankkivirkailija **Margit Kemppainen** sinnitteli töissä lähes kuusikymppiseksi, vaikka tytär oli jo jonkin aikaa patistanut äitiään tutkimuksiin.

- Kun lääkäri sanoi alzheimer, minulta pääsi itku.

Työikäisten ryhmässä ei kuitenkaan märehdittä menetyksiä, vaan keskustellaan mukavia, tehdään muistiharjoitteita, ulkoillaan ja kuntoillaan. Ollaan hyvässä seurassa.

- Ja syödään hyvin. Edetessään muistisairaus voi verottaa ruokahalua, ja siksi talon lounas on erityisen energiapitoinen, sanoo Räsänen.

Usein päivä päättyy musiikkituokioon. Tällä kertaa laitetaan soimaan **Rauli Badding Somerjoen** biisi: ”Kun mä sinut kohtasin, oli ilta ihanin. Linnut lauloi, ja kimmelsi taivaan kuu.”

Ryhmä yhtyy lauluun, ja Margit Kemppaisella svengaa.

Luottokuski oppi nopeasti

Linja-autonkuljettaja oli Lasse Ainasojan, 60, lapsuudenaikainen haaveammatti.

- Voi kun pääsisi Helsinkiin ajamaan bussia tai raitiovaunua muun liikenteen sekaan - siitä minä pikkupoikana Kemissä unelmoin. Kun ei siellä ollut edes yksiä liikennevaloja, hän muistelee.

Toive toteutui 27-vuotiaana, kun Ainasoja huomasi Helsingin Sanomissa Espoon Auton ilmoituksen. Yhtiö haki 23 vuotta täyttäneitä ABC-ajokortin suorittaneita kurssitettavaksi linja-autonkuljettajaksi.

Ainasojalla oli kaikki edellytykset: bussi- ja rekkakorppi sekä hiukan työkokemusta jakeluauton kuljettamisesta. Hän pääsi kurssille ja aloitti Espoon Autolla vuonna 1988.

Yrityskauppojen johdosta työnantaja vaihtui ensin Pohjolan Liikenteeksi ja sitten Nobinaksi.

Ainasoja oli luottokuski. Hän muistaa, että ainakin yhtenä vuonna hänet palkittiin yrityksen parhaana kuljettajana.

- Olin nopea oppimaan. Osasin ulkoa 90 prosenttia Helsingin sisäisistä ja Helsingin ja Espoon välisistä linjoista.

Loppuvuodesta 2017 hän havahtui siihen, että uusien linjojen oppiminen takkusi. Sitten alkoivat vanhatkin unohtua.

Keväällä 2018 vaimo oli todella huolissaan.

Mene lääkäriin, tämä kehotti toistuvasti miestänsä.

- Höpö, höpö. Minä menen töihin!

JO PIENENÄ POIKANA Lasse Ainasoja haaveili linja-autonkuljettajan ammatista. Haave toteutui vuonna 1988.

MUISTISAIRAUS muutti bussin-
kuljettaja Lasse Ainasojan elämän,
eikä vain huonompaan suuntaan.
Nykyään hän osaa nauttia jokai-
sesta päivästä ja hyvistä hetkistä.

– Vaimo patisti lääkäriin, mutta minä sanoin: ”Höpö, höpö!”

NÄIN VÄHENNÄT RISKIÄ

Alzheimerin tauti on yleisin muistisairaus. Sen tärkein riskitekijä on ikä: noin joka viides yli 85-vuotias sairastaa sitä.

Voit vähentää muistisairauden riskiä omilla elämäntavoilla.

Muistisairauden riskiä lisäävät

- korkea verenpaine
- diabetes
- korkea kolesterolit
- ylipaino
- liikunnan puute
- tupakointi

Sitten työkaveritkin huolestuivat, sillä Ainasoja kyseli samoja asioita monta kertaa päivässä.

- Työterveyslääkärin mielestä kaikki oli kuitenkin kunnossa. Kyllä se siitä lutviutuu, hän sanoi ja kehotti palaamaan töihin.

Mutta ei se lutviutunut.

Moni joutuu kiusatuksi

Jos lentäjä tai lennonjohtaja sairastuu muistisairauteen kesken työkänsä, loppuu ura siihen. Myös bussinkuljettajien, taksi- ja rekka-autoilijoiden, sähköasentajien, lääkärin ja farmaseuttien on lopetettava työt yleensä välittömästi, sillä noissa tehtävissä ei ole varaa virheisiin.

Muistivalmentaja **Ulla Kaikkosen** kokemuksen mukaan useimmat muistisairausdiagnoosin saaneet haluavat lopettaa työt heti, vaikka heillä olisikin edellytyksiä jatkaa.

- Diagnoosi on kova isku, ja moni lamaantuu sen kuultuaan. Nekin, jotka ovat jatkaneet, ovat kokeneet, ettei työ ole enää samaa. Se ei tuota iloa kuten ennen, hän sanoo.

Syynä voi olla se, että jo muistisairauden alkuvaiheessa ihminen joutuu skarppaamaan selvittääkseen työn vaatimuksista. Työpäivän jälkeen on niin väsynyt, että työn jättäminen tuntuu helpottavalta.

- Toisinaan taustalla ovat työpaikan ihmissuhteet. Työkaverit ovat voineet ihmetellä jo jonkin aikaa, miksi sovitut hommat eivät suju, ja tällöin henkilö voi kokea tullessa kiusatuksi. Diagnoosin varmistuminen on mahdollisuus päästä pois tilanteesta.

Kaikkonen työskentelee Oulun Seudun Muistiyhdistyksen Kiinni Elämässä -hankkeessa, joka on tarkoitettu työikäisten muistisairaiden ja näiden läheisten tueksi sairauden alkuvaiheessa.

- Tavoitteena on pitää sairastunut kiinni elämässä tarjoamalla hänelle turvallinen paikka ja yhteisö, johon hän on tervetullut.

Alkulamaannuksen jälkeen on suunnattava eteenpäin: elämää ei saa jättää elämättä sairauden takia.

Pakkomielteinen peliaddikti

Kun Ainasojan muisti alkoi pätkiä entistä pahemmin ja elämä muutenkin lipsua lapasesta, varasi puoliso miehelleen ajan terveyskeskuslääkärille. Tämä kirjoitti lähetteen neurologille. Otettiin magneettikuvat ja tehtiin haastatteluja ja muisti- ja muita testejä.

Vain 58-vuotiaana Ainasoja sai kuulla tuomionsa - hänellä on otsalohkorappeuma. Se on Alzheimerin taudin jälkeen toiseksi yleisin työikäisten muistisairaus.

- Neurologi sanoi, että vuoden kuluttua olen eläkkeellä, hän takaa sen.

Ainasoja oli helpottunut, sillä diagnoosi selitti monta häntä kummastanutta seikkaa. Kuten sen, kuinka rauhallisesta ja kohteliaasta miehestä oli tullut äkkipikainen töksäyttelijä, seurakunnan aktiivijäsenestä lähes pakkomielteinen peluri.

- Lääkäri selitti minulle löydösten merkityksen ja taudin luonteen. Se muodosti tukevan pohjan, jonka varassa minulla oli lupa levätä.

Ainasoja määrättiin sairauslomalle ja häneltä otettiin talteen rekka- ja linja-autokortit.

- Kymmenen vuotta aikaisemmin korttien menetyks olisi ollut shokki, mutta siinä hetkessä se ei tuntunut mitään.

Neurologin ennustus osui nappiin: Sairausloma kesti täydet 300 päivää, ja syyskuussa 2019 Ainasoja sai eläkeyhtiöltä työkyvyttömyyspäätöksen.

Leima istuu lujassa

Muistisairaus mielletään edelleen ikääntyneiden sairaudeksi, vaikka Suomessa on 7000-10000 työikäistä muistisairasta. Tämä näkyy muistisairaille suunnatuissa palveluissa.

- Ikääntyneille on päivätoimintaa, mutta työiässä sairastuneille vertaistukea on vähemmän tarjolla. Joillain paikkakunnilla sairastuneet jäävät ihan yksin, sanoo Helsingin Alzheimer-yhdistyksen toiminnanjohtaja **Teija Mikkilä**.

Myös muistisairauden leima istuu lujassa, ja pahimmassa tapauksessa se viivästyttää työikäisen hakeutumasta tutkimuksiin ja hoidon piiriin.

- Yleisimmässä muistisairaudessa Alzheimerin taudissa lääkityksellä on paras vaste sairauden alkuvaiheessa. Siksi diagnoosin kanssa ei saisi viivyttellä.

Mikkilä toivoo, että muistisairauksiin voitaisiin suhtautua kuten diabetekseen tai allergiaan, neutraalisti, ilman häpeää ja pelkoa.

- Siitä ollaan vielä valitettavan kaukana: jos joku sanoo sanan muistisairas, on kuin hänen ylleen putoaisi viitta, joka peittää kaiken muun.

Parannusta ei ole

Muistisairausdiagnoosi on vakava paikka kenelle tahansa. Jos sen saa kesken työkänsä, se on iso muutos paitsi asianomaiselle itselleen myös lähipiirille ja työyhteisölle.

Kun Ainasoja selitti asiaa työkavereilleen, moni ajatteli, että kyse on psyykkisistä ongelmista, mielenterveyden horjumisesta.

- Otsalohkorappeuma on etenevä neurologinen aivosairaus. Parannusta ei ole, on vain menolippu.

Kuolemanpelkoa Ainasoja ei tunne - kiitos kristillisen vakuumuksensa.

Myös lähipiiri on kiittävällä tavalla tukenut häntä matkalla.

- Vaimo on omaishoitajani ja tekee 80-prosentista työaikaa.

Nykyään Ainasoja osaa veistää sairaudestaan myös huumoria:

- Kohta on helppo elää, kun ei ole järki haittana.

Parisuhde koetuksella

Työiässä sairastuneen läheiset eivät aina pysty sopeutumaan muuttuneeseen tilanteeseen kivutomasti. Erityisen haastavaa se on, jos sairaus tuo mukanaan persoonallisuusmuutoksia.

- Parisuhde joutuu koetukselle, ja kantapäät ovat saattaneet mennä vastakkain jo ennen kuin tiedetään, mistä on kyse, kertoo Ulla Kaikkonen.

Lisäksi monet käytännön asiat odottavat ratkaisua: Sairastuneen puoliso joutuu miettimään, miten järjestää perheen arjen. Kuinka pitkään

ALIAS-PELI tukee muistia ja saa hyvälle mielelle. Kuvassa Malla Peltola, (vas.), ohjaaja Hilla Räsänen, Kari Mattila, Lasse Ainasoja ja Margit Kempainen.

Vertaistuki on kullanarvoista muistisairaille. Niin kuin huumorikin!

muistisairas pärjää päivisin yksin kotona? Miten esimies suhtautuu, jos sairastunut puoliso soittaa työpaikalle 17 kertaa työpäivän aikana? Milloin on aika tehdä eduanvalvontavaltuutus, jotta sairastuneen rahaja muiden asioiden hoito sujuu ongelmitta? Entä olisiko hänestä itsestään puolison omaishoitajaksi, kun se aika tulee?

- Joissain tapauksissa perheen nuoret voivat joutua ottamaan hoitovastuuta. Oman vanhemman muuttunut käytös saattaa hämmentää, ja nuori miettii, voiko hän enää kutsua kavereita kylään, sanoo Kaikkonen.

Myös talous voi joutua tiukalle, sillä yhden perheenjäsenen pysyvä, ennenaikainen työkyvyttömyys tuntuu kukkarossa.

Ei enää minuuttiaikataulua

Toisinaan Lasse Ainasoja kaipaa takaisin linja-auton rattiin. Sitten hän muistaa minuuttiaikataulun, ja kaipaushäviää. Olo on huojentunut.

- Tuntuu että kellun, kun voin toimia hetken mielojohteesta. Mennä kävelyille metsään tai vaikka kauppa-keskus Selloon tuttuja tapaamaan.

Nykyään hän sanoo voivansa paremmin kuin muistisairausdiagnoosin saadessaan. Elämänilo on tallella, ja sen näkee katseesta.

Entistä kuljettajan työtä muistellessaan Ainasoja ristii kätensä.

- Kolmekymmentä vuotta ilman yhtään henkilövahinkoa. Siitä kiitos! □

Meidän kaikkien tauti

Suomessa on noin 200 000 muistisairasta. Vuosittain sairastuu yli 14 000.

Valtaosa muistisairaista on yli 80-vuotiaita. Työikäisiä (35–65-vuotiaat) muistisairaita on noin 7000–10000.

Muistisairauden edetessä siitä tulee koko lähipiiriin sairaus. Muistiliiton arvion mukaan noin miljoona suomalaista on tavalla tai toisella kosketuksissa muistisairauteen.

Yleisin on **Alzheimerin tauti**. Se on noin 60–70 prosentilla sairastuneista. Tyypilliset ensioireet: lähimuistin heikkeneminen ja hahmotusvaikeudet, jolloin tekstin lukeminen sekä paikkojen ja reittien löytäminen vaikeutuvat.

Seuraavaksi yleisimmät ovat **verisuoniperäinen muistisairaus, Lewyn kappale-tauti ja otsa-ohimolohkorappeuma**. Myös **Parkinsonin tautiin** ja **MS-tautiin** voi liittyä muistiin ja tiedonkäsittelyyn liittyviä vaikeuksia.

Työikäisistä muistisairaista noin 20 prosentilla on otsa-ohimolohkorappeuma. Sen tyypilliset oireet liittyvät toiminnanohjaukseen, käyttäytymiseen ja persoonallisuuden muutoksiin.

Alzheimerin tautiin on hidastavaa ja toimintakykyä ylläpitävää lääkehoitoa, otsa-ohimolohkorappeumaan ei. Lääkkeettömistä hoidoista keskeisiä ovat hyvä ravinto, liikunta, sosiaalinen vuorovaikutus ja säännöllinen unirytm.

Noin 17–25 prosenttia työikäistä kokee kärsivänsä muistin ja keskittymisen vaikeuksista ainakin satunnaisesti. Useimmiten kyse on lyhytkestoisen eli työmuistin kuormittumisesta ja tarkkaavaisuuskatkoksista, joiden syynä voi olla stressi, uupumus tai masennus.

Lähde: Muistiliitto, Työterveyslaitos

Juhannus Livohkassa!

Tarjous JHL:n jäsenille!

Juhannuksen
myynti alkaa
1.4. kello 9.

JHL:n jäsen, yhdistys tai jäsenliiton jäsen, tule nauttimaan mukavasta juhannuksesta luonnonläheiseen Livohkaan.

3 vrk:n pakettihinnat to – su

2 hengen mökki 210 € / 3 vrk

4 hengen mökki 240 € / 3 vrk

6 (-8)hengen saunallinen mökki 345 € / 3vrk

Punainen tupa (6 hlö) saunallinen 390 € / 3 vrk

2 hengen huone 140 € / 3 vrk

Lisävuorokaudet normaalihinnalla.

Varaukset ainoastaan puhelimitse: 010 7703 720

JHL:n lomakeskus Livohka sijaitsee Posiolla kalaisan ja kirkasvetisen Livojärven rannalla. Henkilökunta takaa sinulle ja ystävillesi unohtumattomia luontoelämyksiä ilman kiireen tuntua.

JHL Lomakeskus Livohka
jhl.fi/Livohka

Livohkasta teet helposti päiväretkiä. 70 kilometrin säteellä sijaitsevat muun muassa Korouoman rotkokanjoni, Riisitunturin kansallispuisto, Pentikin tehtaanmyymälä sekä Kuusamon käyntikohteet.

Koskevatko vuokratyötä vain viidakon lait?

Kati Piipponen, lakimies
Oikeudelliset asiat
kati.piipponen@jhl.fi

Vuokratyö ei ole villi länsi, vaan siihen sovelletaan samoja säännöksiä kuin muihinkin työsuhteisiin, mukaan lukien työsuhteen päättämismenettely.

TYÖSUHTEEN VÄHIMMÄISEHDOT perustuvat vuokratyössä työläinsäädäntöön ja työssä sovellettavaan työehtosopimukseen. Myös silloin, jos sitovaa työehtosopimusta ei ole, on työehtojen oltava kohtuullisia. Vuokratyöntekijällä on oikeus saada myös lakisääteinen työterveyshuolto.

Työn määräaikaisuudelle tulee olla lainmukaiset perusteet. Määräaikainen työ sopimus voidaan tehdä vain, jos siihen on työ sopimuslain mukainen perusteltu syy, kuten työn luonne, sijaisuus tai jokin yrityksen toimintaan ja työtehtävään liittyvä syy. Määräaikaisuuden edellytyksiä on arvioitava tapauskohtaisesti.

Määräaikaisten työ sopimusten käyttö on kielletty, mikäli työnantajalla on jatkuva luonteinen vuokratyön tarve. Jos niiden käyttö ei ole asiallista perustetta, on työ sopimus toistaiseksi voimassa oleva sen sovitusta määräaikaisuudesta huolimatta. Vuokratyö sopimus vastaa työ sopimuksen määräaikaisuuden lainmukaisuudesta.

Liitto voi tarvittaessa riitauttaa määräaikaisen työ sopimuksen perusteen oikeudessa. Tuoreessa korkeimman oikeuden ratkaisussa (KKO:2019:45) oli kyse vuokratyöntekijän peräkkäisten määräaikaisten työ sopimusten laillisuudesta. Määräaikaisuusien perusteena käytettiin tilapäistä työvoiman tarvetta. Työ sopimusten

ehtojen mukaan työ sopimus päättyi tilauksen päättyessä työ sopimuksessa arvioituna päivänä. KKO katsoi, että työsuhteet olivat toistaiseksi voimassa olevia ja työntekijöille piti siten maksaa irtisanomisajan palkka. Työnantajan työvoiman tarvetta ei voitu arvioida tilapäiseksi työ sopimuksista ilmenevien seikkojen perusteella.

VUOKRATYÖSSÄ TYÖNTEKIJÄLLE tulee antaa tämän pyynnöstä työ sopimuslain 2 luvun 4 §:n 4 momentin mukainen selvitys, vaikka sopimus olisi tehty alle kuukauden määräajaksi. Selvityksessä tulee antaa tieto määräaikaisen työ sopimuksen taustalla olevan tilauksen syystä ja kestosta sekä työnantajan arvio työnantajan yrityksessä tarjolla olevista vuokratyöntekijälle soveltuvista muista työtehtävistä.

Vuokratyönantajan on tiedotettava vapautuvista työpaikoista. Myös käyttäjäyrityksen on ilmoitettava vapautuvista työpaikoista vuokraamilleen työntekijöille, ja heillä pitää olla mahdollisuus hakea niihin.

Vuokratyö sopimus on vastuussa työaikakirjanpidon pitämisestä. Jos käyttäjäyritys huolehtii työvuoroluetteloiden laatimisesta, sen tulee toimittaa kopiot työvuoroluetteloista vuokratyö sopimukseen. Niistä on käytävä ilmi työntekijän työpäivän alkaminen ja päättyminen sekä päivittäiset lepoajat. Lisä- ja

ylityöt tulee merkitä erikseen. Työvuoroluettelot on saatettava kirjallisesti työntekijöiden tietoon viimeistään viikkoa ennen siitä tarkoitettua ajanjakson alkamista. Tämän jälkeen työvuoroluettelo saa muuttaa vain työntekijän suostumuksella tai töiden järjestelyihin liittyvistä painavista syistä. Mikäli sovellettavassa työehtosopimuksessa on työvuoroluettelo koskevia määräyksiä, niitä on sovellettava myös vuokratyöntekijöihin.

TYÖNTEKIJÄLLÄ JA HÄNEN valtuuttamallaan henkilöllä on pyynnöstä oikeus saada työnantajalta kirjallinen selvitys itseään koskevista tiedoista työvuoroluetteloissa ja työaikakirjanpidossa. Asiakirjapyyntölomake löytyy netistä sivulta [tyosuojelu.fi](https://www.tyosuojelu.fi). Jos työntekijä ei pyynnöstään huolimatta tietoja saa, voi hän ottaa yhteyttä aluehallintovirastoon.

Vuokratyöntekijän kannattaa kirjata muistiin tehtyt työvuorot ja työpaikat, että hän voi myöhemmin tarkistaa, onko palkka ja työehtosopimuksen mukaiset lisät ja ylityöt maksettu oikein tehdyiltä tunneilta. Oikeuskäytännössä työntekijän omaa työaikakirjanpitoa ja siitä ilmeneviä työajan pituuksia pidettiin uskottavana näyttönä työtunneista tilanteesta, jossa työnantaja ei ollut pitänyt työaikakirjanpitoa.

Kysy

Askarruttaako mieltäsi jokin työelämään liittyvä kysymys? Lähetä se osoitteeseen motiivi-lehti@jhl.fi. Välitämme sen eteenpäin.

Lue lisää

Vuokratyöopas
[vuokratyopas.fi](https://www.vuokratyopas.fi)

KKO:n ratkaisu 2012:10

På svenska

Läs lagkolumnen på www.motivi.fi
fr.o.m. 4.3.

Motiv

HUR GÅR DET ATT KOMBINERA HOBBY OCH FAMILJ?

Jag har minskat på hockeyn de senaste åren. Det har varit lite knepigt att få den att gå ihop med barnens intressen, men det har gått bra.

HAR DU HAFT NÅGRA ISHOCKEYIDOLER?

Egentligen inte, men en som jag lyfter på hatten åt är Jaromir Jagr som fortfarande spelar i 47 års ålder.

VAD SKA MAN TÄNKA PÅ NÄR MAN VÄLJER SKRIDSKOR?

Att de sitter på fötterna! Det är stor skillnad på de billigaste och de dyrare skridskorna. De som har spelat länge och kört med ett visst märke fortsätter oftast med samma.

Centern som tar tekningen

text Hellevi Raita foto Tomi Hirvinen

JAG SPELAR ISHOCKEY i Jakobstadslaget Los Bombers i division III och i Larsmoföreningen IF Puckens lag i bolagsserien. Los Bombers ligger i övre delen av tabellen, så det går helt hyfsat. Tidigare år har vi varit med i toppstriden.

Jag började spela ishockey i IF Pucken när jag gick i ettan. Jag hade kompisar som började spela och jag gick med och provade på. Sedan dess har jag spelat i stort sett oavbrutet.

Under militärtjänstgöringen blev det förstås en paus och efter det började jag spela i Los Bombers.

MIN SPELARPOSITION är centerforward. Jag är inte riktigt en målgörare utan mer av en försvarande anfallare – jag brukar ta mig hemåt snarare än att vara högt upp i anfall. Jag försöker vinna tekningar och sådant. Det finaste målet jag gjort var i en viktig match mot IFK Lepplax från Pedersöre. Det var det avgörande målet i en match där vi vann säsongen.

Los Bombers har träning bara en gång i veckan eftersom många av oss spelar i bolagsserien vid sidan om och får träningstid också där. Los Bombers spelar en match i veckan. På träningen har vi lite uppvärmning först och sedan delar vi upp laget i två grupper och spelar sinsemellan. IF Puckens hobbylag som spelar i bolagsserien tränar på fredagskvällar. Totalt har jag tre till fyra pass på isen i veckan.

Jag har klarat mig utan värre skador. Visst har jag fått små skavanker som hållit mig borta från hockeyn. När jag blivit äldre blir återhämtningstiden längre. Senast fick jag en liten knäskada, en vridning, och därför har jag inte kunnat vara med som jag hade velat den här säsongen.

JAG SPELAR FÖR ATT få träning och hålla upp konditionen. Det bästa med ishockeyn är att ha roligt, ha kompisar omkring en, lagandan, och att få motionera samtidigt. Jämfört med en individuell sport är det fler som får ha roligt samtidigt. När jag hållit på så länge är det svårt att sluta, men som det är nu får jag väl börja trappa ner och hålla mig till bolagsserien. □

TONY HÄSTBACKA

Född 1978.

HEMORT

Larsmo.

UTBILDNING

Driftsmekaniker,
vvs-kurs.

JOBB

Montör på Jakob-
stads Vatten.

FAMILJ

Fru och tre barn.

HOBBYER

Ishockey,
terrängcykling.

Mitä sinä teet 1.4.?

Ensimmäinen huhtikuuta ei ole vain aprillipäivä, vaan myös tekojen päivä. Tuolloin työntekijät ympäri Suomea tekevät työhön liittyvän ilmastoteon ja julkaisevat sen somessa #ilmastotekoNYT hastagin alla. Tule mukaan.

SAK:n jäsentutkimuksen mukaan 83 % pitää ilmastonmuutosta erittäin tai melko vakavana ongelmana. Kolmasosa haluaa, että ay-liike toimii ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Ay-liikettä kiinnostaa työ ja se on laaja käsite. Millä ehdoin sitä teemme ja paljonko meille siitä maksetaan? Onko sitä riittävästi tai liian vähän? Onko työemme katoamassa ja riittääkö nykyinen osaaminen?

Ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan näihin kaikkiin. On toki asioita, joille emme voi mitään. Emme kuitenkaan tyydy ajelehtimaan kohti tuntematonta, vaan haluamme muokata työympäristöä omin ehdoin.

#ilmastotekoNYT

Päivän tarkoituksena on osoittaa, että työntekijä on työpaikallaan tärkeä toimija ja ay-liike on merkittävä voima, kun taistellaan ilmastonmuutosta vastaan.

Jokainen meistä voi tehdä tekoja, joilla otamme ilmastonmuutoksen haltuun.

Päivän teko voi olla yksittäinen tai yhteinen, tärkeintä on, että se liittyy työhön, työmatkaan tai lounaaseen.

Ilmoittaudu kannattajaksi ja ole osa ilmastotekokampanjaa!

Katso tarkemmin ja ilmoittaudu: ilmastotekonyt.fi

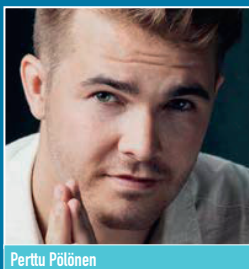
Samalta sivulta löydät myös alueellisten aktiivitiimien vetäjien yhteystiedot. Voit esimerkiksi kysellä lisää oman alueesi tapahtumista ja lähteä mukaan tiimiin.

Tarja Halonen

Marja-Liisa Manka

Perttu Pölonen

Päivi Niemi-Laine

Simo Frangen

Anna Puu

#ammattialafoorumi

JHL:n tähtiammatilaiset kokoontuvat
23.-24.10.2020 Tampereella!

Luvassa on huippupuhujia, upea iltagaala
sekä sadoittain oman alasi tähtiammatilaisia.

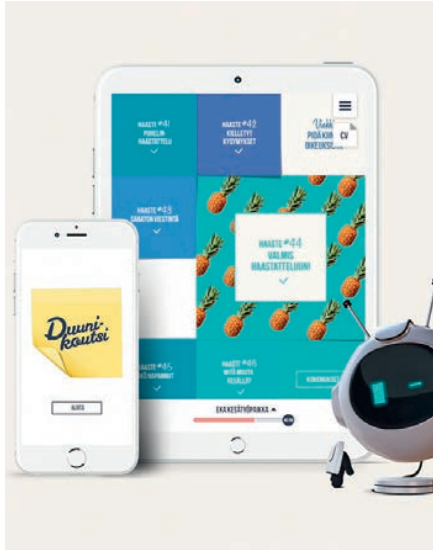
Duunikoutsi jeesaa

DUUNIKOUTSI-MOBILISOVELLUS on tehty helpottamaan navigointia työelämän alkutaipaleella. Etenkään nuorille, vasta työelämään astuville, eivät kentän pelisäännöt ole aina itsestään selviä. Sovelluksesta löytyy tietoa esimerkiksi TET-jaksoille ja kesätyöhön.

Sovelluksen tehtävien haastavuus on suunniteltu vastaamaan eri-ikäisten hakijoiden tarpeisiin. Hieman vanhempia työnhakijoita sovellus sparraa ennen muuta urasuunnittelussa.

Virtuaaliympäristössä on mahdollista treenata työnhakua. Tarjolla on muun muassa työnhakuvinkkejä ja neuvoja, miten valmistautua työhaastatteluun. Duunikoutsi auttaa nuorta tunnistamaan omaa jo kertynyttä osaamista ja opastaa tunnistamaan niin omia heikkouksia kuin vahvuuksiakin.

SAK on ollut mukana sovelluksen kehitystyössä. Sen roolina on ollut tuoda mukaan ammattiyhdistysliikkeen näkökulmasta tie-

toa työntekijän oikeuksista ja velvollisuuksista ja perustietoja työlainsäädännöstä sekä infoa siitä, mikä on luottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu.

Sovellus opastaa, miten esimerkiksi työnhauun tai työpaikan ongelmatilanteissa kannattaa toimia ja keneltä voi pyytää apua.

Duunikoutsin voi ladata kaikista sovelluskaupoista.

Taloustieteellinen osaaminen liitossasi vahvistuu: Youssef Zad on aloittanut JHL:n ekonomistina.

Työyhteisö ohjaa

JHL:n jäsen, tule 11.3. JHL-opistolle ammennamaan tietoa uudesta ammatillisesta koulutuksesta ja sen lainmukaisesta toteutuksesta työpaikalla. Saat myös vinkkejä työyhteisön ja opiskelijan tukemiseen.

ammattitaitoayhdessä.fi/koulutukset

Gastro 2020

Gastro Helsinki kokoa maaliskuussa 2020 hotellin ja ravintola-alan ammattilaiset yhteen. Luvassa on esimerkiksi kouluruokakilpailun finaali sekä vuoden kokki ja tarjoilija -kisat. Tapahtuma on kävijöille maksuton.

gastro.messukeskus.com

Työeläkekouluun!

Alueellisia työeläkekouluja järjestetään kahdesti vuodessa, keväällä ja syksyllä. Tarkista oman paikkakuntasi päivämäärä. Ohjelma on jokaisella paikkakunnalla sama, ja tilaisuudet ovat maksuttomia.

tela.fi/tyoelakekoulu

KYSY IHMEESSÄ

Saako työaikana somettaa?

OLEN ALOITTANUT uudessa työpaikassa. Jotkut työkavereistani tuntuvat viettävän aika ison osan työajastaan Facebookissa ja muissa sosiaalisen median palveluissa. Saako työaikana somettaa rajoituksetta?

VASTAUS: Ei saa. Työpaikallasi olet työnantajan direktio-oikeuden piirissä, ja se tarkoittaa, että työnantajalla on oikeus valvoa ja johtaa työtä. Työnantaja tai hänen asettamansa esimies päättää mitä, miten, milloin, missä ja millä välineillä työtä tehdään.

Jos somepäivitykset eivät kuulu työnantajan kanssa laadittuun tehtäväkuvaasi, ei työntekijä voi käyttää työaikaansa nettisurfailuun ja somepäivityksiin, vaan on keskityttävä töihin.

Ruoka- ja kahvitauot ovat useimmiten työntekijän omaa aikaa. Silloin hän voi somettaa omilla laitteillaan. Mikäli käyttää työnantajan laitteita, on siihen syytä kysyä lupa.

Monilla työpaikoilla on sovitto nettietiketistä, eli milloin ja miten sosiaalista mediaa voi työaikana käyttää. Uutena työntekijänä voit kysyä esimieheltä, millaisista pelisäännöistä työpaikalla on sovitto ja mikä on sallittua, mikä taas ei.

Satunnainen somepäivitys johtaa tuskin kenenkään irtisanomiseen, mutta työvelvollisuuksien toistuvasta laiminlyönnistä voi saada varoituksen ja jopa potkut.

Joidenkin työhön sisältyy verkkosivujen päivittäminen ja sosiaalisen median seuraaminen sekä päivitysten tekeminen. Silloin on kyse työstä, ja henkilö saa siitä palkan.

Kysy ihmeessä

Lähetä kysymyksesi Motiivi-lehdelle osoitteeseen motiivi-lehti@jhl.fi.

Vasa sjukvårdsdistrikt blir välfärdsområde

Det är oklart vilka kommuner som överför sin social- och hälsovård på Österbottens välfärdsområde och hur stödtjänsterna ska organiseras.

text Hellevi Raita illustration Anita Polkutie

Alla tretton kommuner i Vasa sjukvårdsdistrikt har godkänt grundavtalet för Österbottens välfärdsområde. Det innebär att sjukvårdsdistriktet byter namn och kan ta över social- och hälsovården av de kommuner som vill överlåta verksamheten.

Det är frivilligt för kommunerna att överföra sin social- och hälsovård på den nya samkommunen. Om de gör det måste de överföra hela sektorn. Kommunerna ska fatta sina beslut senast på valborgsmässoafton, den 30 april i år.

Många kommuner tvekar. Hittills har bara Vasa, Jakobstad, Pedersöre, Nykarleby och Larsmo beslutat att överföra sin social- och hälsovård på välfärdsområdet.

Tillgången till närservice oroar

Frågor om inflytande, fastigheter, närservice och servicenivån oroar flera kommuner. Till exempel Närpes stad har totalrenoverat servicecentret för äldre och planerar att renovera hälsovårdscentralen före 2024.

Stadsfullmäktiges ordförande **Mikaela Björklund** säger att Närpes framskridit snabbare med fastighetsinvesteringarna än man skulle ha gjort om det inte var en nationell vårdreform på gång. Avsikten är att försöka säkra att det finns vård kvar på lokal nivå.

- Vi har åstadkommit en integrerad verksamhet inom kommunen, och då vill vi ha garantier för att man inte monterar ner det sättet att jobba. Det är närhet, lättillgänglighet och god kvalitet som är viktiga för oss, säger Björklund.

I Kristinestad påverkas åsikterna fortfarande av nedskärningarna på Bottenhavets sjukhus som Vasa sjukvårdsdistrikt gjorde efter att ha tagit över sjukhuset. Staden har beslutat att bilda ett samföretag med vårdbolaget Pihljalalinna för att sköta hälsocentraltjänsterna. Avsikten är att garantera att tjänsterna finns kvar i Kristinestad. Det är fortfarande öppet om staden kommer att överföra social- och hälsovården på välfärdsområdet.

- Politikerna är oroliga för att de inte vet vad det skulle innebära för Kristinestad del. Kan det leda

till att verksamheten skärs ner eller att kostnaderna ökar? säger stadsdirektören **Mila Segervall**.

Den nya samkommunen ska inleda sin verksamhet 2021 eller 2022. Det senare är sannolikare med tanke på att kommunerna fattar sina beslut i april.

Stödtjänster ordnas på olika sätt

En stor fråga är hur stödtjänsterna ska organiseras, både i det nya välfärdsområdet och i kommunerna. De österbottniska kommunerna har organiserat sina stödtjänster på väldigt olika sätt. En del har kökspersonal och fastighetsskötare placerade ute i verksamheterna, till exempel vid enskilda skolor och vårdenheter. Andra har centraliserat verksamheten. Vasa och Vasa sjukvårdsdistrikt har bildat två gemensamma bolag för stödtjänster, Teese Botnia och Mico Botnia, och Jakobstad har placerat stödtjänsterna i sitt helägda bolag Alerte.

I synnerhet i små kommuner kan stödtjänsterna bli sårbara om stödtjänsterna för social- och hälsovården överförs på välfärdsområdet.

- Vi har fastighetsskötare som jobbar vid både skolor och vårdhem, och vi har kök som producerar mat för både skolor och äldreomsorgen, säger **Johan Berts**, JHL:s huvudförtroendeman i Malax kommun.

Om stödtjänsterna överförs på välfärdsområdet ställs samkommunen också in för frågan om den ska anställa stödtjänstpersonalen själv, eller om de placeras i ett bolag. Om de placeras i Teese Botnia och Mico Botnia innebär det en övergång från det allmänna kommunala tjänste- och arbetskollektivavtalet AKTA till kollektivavtalet Avainta.

Flera alternativ läggs fram

Beredningen av Österbottens välfärdsområde fortsätter i fem arbetsgrupper. De ska rapportera om sitt arbete till styrgruppen den 4 mars och bli klara med sina slutrapporter till slutet av mars.

- Vi kommer säkert att lägga fram olika alternativ för hur stödtjänsterna kan ordnas i framtiden, säger Jakobstads stadsdirektör **Kristina Stenman**, som leder arbetsgruppen för stödtjänster.

Korsholms kommundirektör **Rurik Ahlberg** tycker att det inte är så brådskande med att över-

Hur ska stödtjänsterna organiseras i kommunerna och välfärdsområdet?

föra stödtjänsterna på välfärdsområdet eftersom det blir komplicerat om man måste lösa allt på en gång.

- Det kan bli lite köp av kommunerna en tid. Det kan hända att det är en riktigt bra lösning, säger han.

Stenman säger att det inte nödvändigtvis blir en överföring av personalen för stödtjänsternas del. Utgångspunkten är att stödtjänsterna ska kunna produceras lokalt. Hon tror att kommunerna ser över alla möjligheter. Om stödtjänsterna överförs på samkommunen kan det finnas ett intresse för att gå in i gemensamma bolag eftersom det inte skulle bli så mycket kvar i små kommuner.

- Om man vill att samkommunen och kommunerna ska ha gemensamma producenter måste man hitta ett sådan in house-arrangemang som gör det möjligt, säger Stenman.

Mikaela Björklund säger att konsekvenserna för Närpes beror på vilket avtal man ingår med samkommunen.

- Kan fastigheterna hyras ut med underhåll? Ska man gå in i något fastighetsbolag påverkar det förstås mera, säger Björklund.

Det är viktigt att utreda stödtjänsterna också ur personalens synvinkel, säger **Johanna Värmälä**, specialsakkunnig inom samhällspåverkan på JHL.

- Verksamheten måste vara sådan att varken välfärdsområdet eller kommunerna blir tvungna att konkurransutsätta de stödtjänster de behöver så att de anställda ska jobb också i framtiden, säger Värmälä. □

VASA SVD

13

KOMMUNER

hör till Vasa sjukvårdsdistrikt. De hade totalt cirka 170 000 invånare den 31.12.2018.

65%

AV SJUKVÅRDSDISTRIKTETS

befolkning finns i de fem kommuner som redan beslutat överföra sin social- och hälsovård på välfärdsområdet.

Itsehuolehtimisen harhakuvia

Vanhän kansan sanonta kuuluu työ tekijäänsä kiittää. Työn merkityksellisyyden korostuessa ja nimenomaan kiireen tunteen vahvistuessa pohdin, kiittääkö sittenkään. Vai onko kiitoksen jatkuva nuorallatanssi loppuunpalamisen uhan yllä?

Työttömyys ja työllisyyden lisääminen ovat olleet kestoaiheita erityisesti politiikassa, koska ne ovat yhteiskuntaan ja sen toimintakykyyn vaikuttavia seikkoja. Työllisyyden lisäämisellä säilytämme hyvinvointivaltion ja sen palvelut. Huoli tulevaisuudesta leijuu keskustelujen yllä.

Mitä itse työ sitten pitää sisällään? Millaisissa olo-suhteissa työtä tehdään, ja mikä on työn rooli yksilön elämässä 2020-luvun yhteiskunnassa? Näihin kaipaen itse vastauksia enemmän keskustelua ja pohdintaa yhteiskunnassa.

Yksi ajatus on se, että työ mahdollistaa toimeentulon ja sitä kautta sujuvan arjen ja mielekkään vapaa-ajan itselle ja mahdollisille huollettaville. Työikäinen ja -kykyinen väestö turvaa yhteiskunnan hyvinvointipalvelut.

Työ ei tekemällä lopu, kuten vanha sanonta kuuluu, mutta ihminen palaa loppuun, mikäli odotukset yksilöltä ylittävät sen, mikä on inhimillisesti mahdollista ja kestävä. Ihminen ei ole hyödyke, ja kun työn nimissä ihmisiä sommitellaan hyödykkeiden rooliin, syntyy tilanteita, joissa työkyky heikkenee ja talouskielelle käännettynä, tuottavuus sen mukana.

2010-luvun yksi muotitermi on ollut maailmalta Suomeenkin rantautunut 'self-care'. Sillä tarkoitetaan itsestään huolehtimista. Maailmassa ja ajassa, jossa työn kuormittavuus korostuu, ihmisiä muistutetaan huolehtimaan myös itsestään. Self-care saattaa johtaa harhakuviin, jos sen keskiössä on työ, joka on lähtökohtaisesti stressaava ja vaativa. Siinä ikään kuin otetaan annettuna se, että osa työelämää on jatkuvaa stressiä ja alati kasvavaa paineen-sietokykyä. Se antaa luvan ylläpitää tahtia, joka ei pitkällä aikavälillä ole kestävää eikä tue yksilön hyvinvointia.

Keskustelut työelämästä ja kiireen normalisointi luovat työn ympärille ilmapiirin, joka johtaa ajatteluun, että tätä

se nyt vaan on meille kaikille. Eikä meille jää aikaa kyseenalaistaa sitä, että tarvitseeko sen kuitenkaan olla niin. Self-care tuntuu myös ohjaavan yksilöä pois yhteisöstä, huolehtimaan yksin itsestään ja palamaan sorvin äärelle valmiina tekemään taas töitä.

Siinä missä self-caren viesti itsestään huolehtimisesta on ajankohtainen ja tärkeä, on myös yhtä tärkeää mahdollistaa työnteko tavoilla, joka ei edellytä haikailua self-caren rutiinien äärelle.

Työ on tärkeää ja yhteiskunnan palvelujen turvaaminen työllisyyden tasoa ylläpitämällä mahdollistaa arjen myös sellaisille, joille työnteko ei ole mahdollista. Työn tavoitteena lienee kuitenkin mahdollistaa elämänlaadun paraneminen yhteiskunnassa eikä yksinomaan talouskasvu. □

Maryan Abdulkarim
on sosiologian opiskelija Helsingin yliopistossa sekä kulttuurin ja median sekatyöläinen.

KUVA Uwa Idrozee

Self-care tuntuu ohjaavan yksilöä pois yhteisöstä, huolehtimaan vain yksin itsestään.

TÄHTIAMMATTILAISIA?

– Ilmianna heidät meille

Ilmianna
työpaikkasi Tähdet meille
23.8.2020 mennessä.

Onko sinun lähipiirissäsi Tähtiammattilaisia tai -yhdistyksiä?
Ilmianna heidät meille! Ammattiliittosi JHL
palkitsee Tähtiammattilaisten gaalaillassa 23.10. työelämän tähtiä.
Nyt on sinun aikasi toimia, vinkkaa Tähtiammattilaisista meille.

Rautaiset ammattilaiset, tulevaisuuden tekijät ja
aktiiviset yhdistykset ovat ansainneet kiitoksensa ja kehunsa.

Palkitsemme
kirkkaimmin loistavat Tähdet
lokakuussa Tampereella
Ammattialafoorumissa.

Auta meitä löytämään:

- **TÄHTIAMMATTILAINEN** – henkilö, joka on työpaikkasi rautainen ammattilainen.
- **NOUSEVA TÄHTI** – nuori tulevaisuuden työntekijä, joka on jo osoittanut, että hänestä kuullaan.
- **TÄHTITYÖKAVERI** – henkilö, joka on osoittanut hyvää työtoveruutta, ammatillisuutta ja jota ilman työpaikka tuntuu harmaammalta.
- **TÄHTIYHDISTYS** – JHL-yhdistys, jonka ammattialatoiminta on aktiivista ja aikaansaavaa.

Tarinassa on voimaa

Haluamme painavia perusteluja ja koskettavia tarinoita siitä, miksi juuri sinun ehdottamasi henkilö tai yhdistys on Tähti-arvonimen arvoinen. Perustelut ja tarinat vaikuttavat raadin valintoihin. Palkintoraati koostuu JHL:n työntekijöistä.

Julkaisemme nimettömänä parhaita tarinoita ja perusteluja Motiivissa, JHL:n nettisivuilla sekä some-kanavissa.

Toimi näin

jhl.fi/ammattialafoorumi2020 sivuilla on lomake, jolla voit ilmiantaa työpaikkasi tähdet.

- Täytä lomake, kiinnitä huomiota perusteluihin ja lähetä.
- Mikäli sinulla on ehdokas useaan luokkaan, täytä jokaisesta oma lomakkeensa.

Voit ilmiantaa ehdokkaasi myös postitse.

Kerro kirjeessä

- mihin Tähtiluokkaan ilmiannettava kuuluu
- ilmiannettavan nimi, ammatti, työpaikkakunta, työpaikka, puhelinnumero tai sähköpostiosoite
- perustelut tai tarina, miksi palkinto kuuluu hänelle tai yhdistykselle
- liitä mukaan myös oma nimesi ja yhteystietosi
- lähetä kirje osoitteeseen:
JHL-Tähtiammattilaiset / järjestö, PL 101, 00531 Helsinki

Ilmiantajien kesken arvotaan yllätyspalkinto 25.8.2020.
Voittajalle ilmoitetaan henkilökohtaisesti.

TaskuTurva – vakuutusturva aina mukanasasi

Lataa ilmainen
TaskuTurva-sovellus
Google Play Kaupasta
tai App Storesta.

Kun lähdet matkalle, pakkaa Turva mukaan.
Ammattiliittosi tarjoama vakuutusturva ja reissujasi turvaava
matkavakuutuskortti kulkevat mukanasasi TaskuTurva-sovelluksen avulla.
Hyvää matkaa!

Lue lisää turva.fi/taskuturva